

Statut podjetja — prvi korak v podjetništvo

Ni slučaj, da bo prav Litostroj ena prvih delovnih organizacij, ki bo sprejela nov Statut podjetja in se s tem prilagodila določbam Zakona o podjetjih. Litostroj je Zakon o podjetjih pravzaprav že krvavo potreboval! Njegove gospodarske težave namreč niso le posledica objektivno neugodnih ekonomskih gibanj, napačne ekonomske politike, inflacije itd., temveč tudi predvsem neustrezne organiziranosti, temelječe na dogovorni ekonomiji in razparceliranih tozdovskih interesih. Z gospodarsko reformo, ustavnimi spremembami in predvsem z Zakonom o podjetjih pa se je Litostroju ponudila možnost, da spet postane to, kar bi moral biti: PODJETJE.

Napačno bi torej bilo, če bi delavci Litostroja ob glasovanju na referendumu mislili le na svoj položaj v novi organiziranosti (ki pravzaprav še ne bo niti dokončno definiran), temveč na to, da bodo s sprejemom Statuta in s tem transformacijo v podjetje šele nastopili pogoji za boljše organiziranje in za podjetniško prenovo celotnega kolektiva. Sklepi o formiranju notranjih enot in o konkretni organizaciji bodo možni šele potem, ko bodo Litostrojčani referendumsko potrdili svojo opredelitev za enotnost in proti parcialnim interesom. Zato je tudi logičen način glasovanja: seštevali se bodo glasovi vseh delavcev Litostroja, ne glede na to, v katerem (dosedanjem) tozdu ali delovni skupnosti so glasovali. Če bi glasovali po tozdih oz. delovnih skupnostih, bi lahko najmanjša skupina blokirala vse ostale. Tako pa to ne bo mogoče: podjetje ne bo več »federacija« temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, temveč skupnost vseh delavcev. De-

lovnih razmerij v Litostroju ne bo več 15 vrst, temveč eno samo: litostrojско.

V tem članku želim predstaviti splošne značilnosti novega statuta in s tem hkrati že tudi nova načela podjetništva, ki se zelo razlikujejo od dogovorne ekonomije zadnjih desetih let.

VEČ PROSTORA USTVARJALNOSTI

Zakon o podjetjih vsebuje v poglavju Samoupravni splošni akti družbenega podjetja le štiri člene (od 63 do 66). To je za tiste pravnike, ki smo že nekaj let kritizirali »prenormiranost« in pomanjkanje prostora za avtonomijo gospodarskih subjektov, vsekakor vzpodbudno, predvsem pa pušča pravnikom in drugim sestavljalcem interne normative dovolj prostora za ustvarjalnost. Res pa je, da so se mnogi slednjega že kar nekako odvadili in da se že pojavljajo »otožne« pripombe o tem, da »zakon ne daje niti izhodišč...«, da »se je zakon izognil številnim problemom...« itd. Menim, da bi morali pravniki biti zadovoljni z načelom, da je dovoljeno vse, kar ni izrecno prepovedano, in to tudi ustvarjalno izkoristiti. Sicer pa se bojim, da trenutno liberalno vzdušje ne bo dolgo trajalo in da se bo maneverski prostor avtonomne normative prav kmalu začel neusmiljeno ožiti. Pojavile se bodo seje registrskih sodišč, družbe-

ni pravobranilci samoupravljanja, novi predpisi, izvedbeni akti itd. Pridobljeno avtonomijo bo zato treba braniti. Opora bo seveda predvsem zakon sam, največja ovira pa inercija in že kar pregovorna birokratska miselnost nekaterih pravnikov.

Pri sestavljanju Statuta podjetja Litostroj smo skušali temeljito izkoristiti »zakonske praznine«, nad katerimi nekateri tarnajo, saj smo vedeli, da je koristneje, če jih izrabimo in prilagodimo svojim specifičnim razmeram. Seveda nas je tudi v novem Zakonu o podjetjih še marsikaj motilo, toda kritika tega predpisa v tem trenutku pač ni produktivna. Pravkar sprejeti zakon moramo akceptirati takšnega, kakršen je, in čimbolj izkoristiti njegove pozitivne strani. Glavna je gotovo v tem, da daje veliko več avtonomije, kot pa jo je dajal Zakon o združenem delu.

STATUT MORA BITI JASEN IN KRATEK

Načelno vprašanje, do katerega moramo zavzeti stališče ob katerikoli zasnovi samoupravnih splošnih (Nadaljevanje na 3. strani)

PRIPOMBE NA REORGANIZACIJO IN STATUT

Čas je denar — tudi za nas

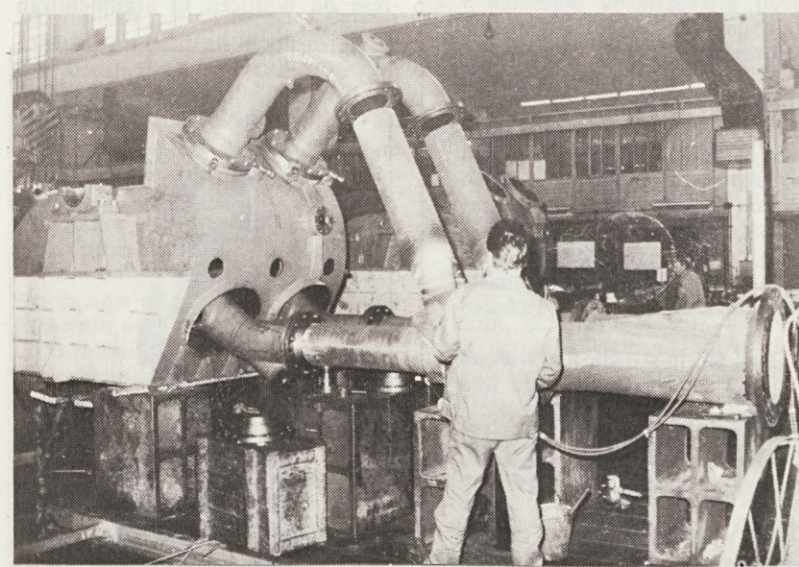
Ko so delavci Litostroja v decembru 1987 stavkali zaradi nizkih osebnih dohodkov, zraven pa opominjali na hudo slabo organizacijo kolektiva, je bila hkrati dana in sprejeta pobuda za reorganizacijo delovne organizacije, ki šteje trinajst tozdov in dve delovni skupnosti.

O predvidenih rezultatih reorganizacije smo v našem časopisu že večkrat objavili strokovne prispevke, pa tudi povzetke iz razprav samoupravnih organov. Za nami je dobro leto strokovnih in tudi samoupravnih priprav na reorganizacijo in sprejem statuta, ki je vezan na reorganizacijo. Sedaj je znan že tudi datum referenduma, ko bomo delavci Litostroja sprejemali statut podjetja. Referendum bo 23. februarja 1989.

Ker pa so se v Jugoslaviji v lanskem letu težave v gospodarski sferi zaostrovale še hitreje kot pred leti, smo v celotnem slovenskem in jugoslovanskem prostoru iskali možnosti, s katerimi bi zaježili, če že ne popravili zaostrovanje na področju trženja in gospodarjenja. Plod tovrstnih prizadevanj je med drugim tudi sprejeti Zakon o podjetjih, ki ga je sprejela zvezna skupščina Jugoslavije zadnje dni leta 1988.

Nič novega ne bom zapisala, če poudarim, da je Litostroj predvsem zaradi svoje velikosti dokaj tog kolektiv in se novostim le počasi prilaga.

Verjetno pa je bilo zaradi velike izgube v letu 1987 in zaradi prihoda novega generalnega direktorja, pod čigar vodstvom delo poteka hitreje, vendarle tokrat malo drugače. Kakor hitro je bila znana vsebina osnutka novega Zakona o podjetjih, so se pripravljenci reorganizacije odločili, da upoštevajo njegove globalne okvire. V nasprotnem primeru bi namreč prišlo do tega, da bi se Litostroj sicer reorganiziral po smiselno najboljši možni varianti, vendar pa zaradi bistvenih novosti, ki jih je prinesel omenjeni zakon, komaj sprejeta reorganizacija ne bi ustrezala.

Štirišobna Peltonova turbina vodoravne izvedbe z dvema gonilnikoma v zaključni fazi montaže. Turbina za MHE Tišča v Bosni bo imela moč 1050 kW. (Foto: T. Š.)

Na referendumu 23. februarja

Naš *(Za)* — za boljši Litostroj

• Živimo v času splošnega prilagajanja tržni ekonomiji ter večji odprtosti domači in tuji konkurenci, kar terja tudi od Litostroja večjo učinkovitost, prilagodljivost ter razvojno in tržno prodornost.

• Statut podjetja Litostroj nam bo omogočil uvedbo vrsto bistvenih sprememb na poslovnem, proizvodnem in samoupravnem področju.

• Litostroj je še vedno pred odločilnim prebojem v procesu sanacije, ki ga lahko izvedemo s spremembo oblike — z učinkovitejšo organizacijo in s spremembo vsebine — s kadrovskimi spremembami.

• Nova organizacijska oblika nam bo v bodoče zagotavljala lažje koordiniranje v podjetju, vodenje enotne poslovne politike nazven ter enotnost znotraj Litostroja.

• Na nivoju podjetja bomo vodili enotno razvojno strategijo, finančno in komercialno politiko, informacijski sistem, zagotavljanje kakovosti ter kadrovske in socialno politiko.

• Cel proizvodni proces (od projektive, konstrukcije in tehnologije do plana in proizvodnje) bo podrejen skupnim ciljem in interesom Litostroja.

• Skupno izhodišče vseh medsebojnih odnosov bo ekonomija. Zaradi tega bomo morali tudi v medsebojnih odnosih vzpostaviti bolj čiste račune.

• Reorganizacija pomeni tudi kadrovske spremembe in drugačne usmeritve (npr. oblikovanje delovnih ekip, ki se bodo hotele dokazati, kar bo pomenilo tudi nov razvojni zagon).

• Reorganizacija predstavlja premik, dinamiko, ki mora ponovno prebuditi naše podjetje, mu dati nove razvojne vzpodbude in vanj pripeljati nove ljudi.

• Litostroj mora postati poslovni, ne le proizvodni sistem, ki se neprestano prilagaja in išče najboljše rešitve.

LET ČASOPISA LITOSTROJ

Pravica do stavke

Ena zadnjih pridobitev delavskega razreda Jugoslavije je pravica do stavke. Izsilili smo si jo, ko so se nesoglasja in kriza tako močno izrazila, da drugače več ni šlo.

Gremo pa v tem že predaleč. Prestopati smo začeli magično mejo med namišljeni demokracijo in komaj zadrževano anarhijo. Prestopati smo začeli tudi mejo, ko so stavke še opravičljive in ko to več niso.

Priokus moralne zmage, ki smo jo odnesli predlanskega decembra, je odstopil mesto želji po resničnih spremembah na boljše in te linije smo se dokaj uspešno držali — do nedavnega. Potem so se začela nezadovoljstva med strokovnjaki in kasneje med proizvodnimi delavci. V hipu so oboji zagrozili s stavko.

Podobno se obnaša tudi skupina učiteljev na šoli, ki praktično s sestankovanjem stavka že od novembra lani. Brezplodni sestanki se vrtijo v neskončnost in nasprotovanja še poglobljajo.

Kje je razumna meja vsega tega?

Tudi ob določenem legitimnem reševanju problemov, kakršnega so učitelji na šoli imeli že nakazanega, je spet prevladala trma »močnejših« posameznikov. Enako utrjujejo tudi sestanki v tovarni. Za vsak sklep se najde opozicija, ljudje s svojim prav in rušilno močjo, ki onemogoča razumne in konstruktivne dialoge.

Kljub temu, da nam teče voda v grlo, se dejansko ubadamo z nezadovoljnimi posamezniki, namesto, da bi sledili globalnim spremembam na bolje. Mar smo res v tej tovarni združeni le za to, da množimo svoja nezadovoljstva in dokazujemo svoje pravice, namesto da bi voz potegnili naprej?

Nikakor ne podpiram zgolj kimanja in pristajanja na vse vrste dirigiranih ali kompromisnih odločitev, kot delavec Litostroja pa pričakujem ustvarjalni dialog med vsemi delavci. Kajti zavedati se moramo, da so stavkovne zmage kratkotrajne. In pri tem ne le da rušijo naš ugled nazven, saj nas razkrivajo kot nestabilno organizacijo, omejujejo nam tudi že tako majhno socialno varnost.

Enako se s temi rečmi ni treba šaliti tudi na šoli, ker ob predolgem razreševanju problemov postanejo vprašljivi tudi cilji.

Tako tudi pravica do stavke ni neomejena. Omejujejo jo predvsem moralne pa materialne vrednote ter naša odgovornost do škodljivih posledic, ki se jih moramo zavedati.

M. Meglič

ZAKAJ HITIMO Z REORGANIZACIJO?

Kljub temu pa se v Litostroju pojavljajo vprašanja, zakaj hitimo z reorganizacijo v smislu določil novega Zakona o podjetjih. Gotovo ima prav generalni direktor, ki je že nekajkrat poudaril, da čas za Litostroj pomeni denar. V Litostroju pa nimamo ne enega ne drugega več.

V jugoslovanskem gospodarskem prostoru, katerega ne tako neposredno del je tudi Litostroj, so se začeli ekonomski pogoji zaostrovati. Nad gladino bo ostal le tisti, ki se bo znal hitro in učinkovito prilagajati trgu. Ker pa je Litostroj kolektiv, ki nekaj več kot štiri tisoč delavcem in njihovim družinam vendarle zagotavlja kruh, je nam vsem še kako v interesu, da bomo v tem istem kolektivu lahko zaslužili tudi za kaj več. Zato bomo morali z novo organiziranostjo doseči predvsem racionalnejšo proizvodnjo, zmanjšati stroške poslovanja, pospešiti razvoj in z manjšim številom zaposlenih izdelati bistveno več. Glavni cilj pa nam mora biti: čim hitreje ustvariti čim večji dobiček. Skratka, doseči moramo, da bo Litostroj postal trden, vsega zaupanja in spoštovanja vreden poslovni sistem. V sedanjem trenutku smo le slab produkcijsko-tehnični sistem.

NEUSMILJENI GREHI PRETEKLOSTI

V Litostroju pa se je v zadnjih letih dogajalo še nekaj. Imeli smo dokaj lepo število ključnih strokovnih kadrov z ustrezno izobrazbo in znanjem, vendar jih nismo znali dobro plačati. Pa ne le to, da so od nas odhajali strokovnjaki! Hkrati smo zanemarili tudi izobraževanje in usposabljanje mlajših. Zato je prišlo do izredne kadrovske praznine, ki se je močno pokazala tudi ob pripravah na reorganizacijo. V tem trenutku bi poleg teh, ki jih vendarle še imamo,

(Nadaljevanje na 2. strani)

Čas je denar — tudi za nas

(Nadaljevanje s 1. strani)

potrebovali nekaj sto visoko in višje izobraženih ljudi, ki bi bili v Litostroju ključni nosilci razvoja in perspektive.

Temu je botrovala tudi neustrezna politika nagrajevanja, ker smo vsi vprek trdili, da imamo vsi enake želodce in smo vpeljali **uravnilovko**. Ob tem pa se nismo nikoli in nikdar vprašali, ali pomeni to, da smo vsi približno enako ocenjeni in plačani, tudi dejstvo, da razvoja in ekonomskih perspektiv kmalu več ne bo. To pomeni, da si nihče v Litostroju ne bo mogel ničesar več deliti, kajti z nami nihče ne bo sklepal novih naročil, ker bomo zastareli in nekonkurenčni. Ali ne bi bilo boljše ključne in strokovne kadre dobro plačati, hkrati pa od njih zahtevati dobre rezultate? Ali nam kljub slabemu tržnemu ekonomskemu stanju na celotnem jugoslovanskem prostoru še vedno ni jasno, da brez razvoja tonemo v globoko nazadovanje? Ali ni že več kot skrajni čas, da odvržemo štiridesetletno vzgojo naše socialistične ideologije, da je samo in le neposredni proizvajalec tisti, ki nam daje kruh?

RACIONALNOST NOVEGA STATUTA...

V Litostroju imamo velike in zahtevne naloge, ki jih bomo morali hitro in ustrezno rešiti. Sočasno, ko smo pripravljali in obravnavali osnovne projekte nove organiziranosti in ker je bil med tem sprejet Zakon o podjetjih, so potekale tudi naloge na pripravi osnutka Statuta podjetja Litostroj. Z vsebino osnutka statuta so bili v začetku decembra preteklega leta najprej seznanjeni delegati delavskega sveta delovne organizacije, ki so tedaj sprejeli sklep, da se z omenjeno vsebino pisno seznanijo vse delavce kolektiva, ki imajo na zborih delavcev ter v delavskih svetih možnost podati pripombe. V januarju letošnjega leta so po vseh tozidih in delovnih skupnostih potekali zbori, ki so obravnavali projekt reorganizacije ter Statut podjetja Litostroj.

V razpravah je bilo oblikovanih veliko pripomb, mnenj in stališč na predlagano vsebino statuta. Ker pa je z novim Zakonom o podjetjih dovoljeno vse, kar ni prepovedano, je besedilo statuta zelo **fleksibilno**. Skušali smo doseči kratak in jedrnat ter tako gibljiv statut, da ga bo možno prilagajati različnim načinom organizacije Litostroja, ne da bi ga bilo potrebno ob tem v celoti menjati za spremembe. To pomeni, da predloženo besedilo statuta opredeljuje ključne elemente organizacijske in samoupravne organiziranosti, nekatere podrobnosti pa bodo urejene s

pravilniki in poslovniki, ki jih bo vsega skupaj le pet.

...IN PRIPOMBE NANJ

Pa se vrnimo nazaj na razprave, ki so potekale po tozidih in delovnih skupnostih. V večini primerov se je pokazalo nekaj. Hkrati, ko so bili delavci zadovoljni s kratko in jedrnato vsebino statuta, so nekateri pripominjali, kaj vse bi še moralo biti zapisano. Pa ne zato, ker so bila mnenja, da je brez nekaterih dodatkov predloženi statut slab ali pomanjkljiv, temveč zato, ker smo bili do sedaj navajeni, da imamo v naših samoupravnih splošnih aktih vse zapisano in opredeljeno, uresničevali pa tega tako in tako nismo. Kar spomnimo se, kako se vseprek jezi-mo, da imamo toliko zakonov in iz njih izhajajočih samoupravnih splošnih aktov, da že nihče več ne ve, koliko jih je! Le kako bi jih potem lahko uresničevali, če nam je zakon predpisoval nov zakon, pravilnik nov pravilnik in tako v nedogled. Nesporo je eno: že do sedaj smo imeli zelo široke predpise in odgovornosti tako in drugače sto in enkrat opredeljene, pa vendar smo delali kar smo hoteli oziroma kar so hoteli nekateri. Ali ni torej bolje imeti kratko in jedrnato vsebino nekega akta, iz katerega je moč razbrati najbistvenejše? Verjetno je resnica nekje vmes. Nič več ne bo možno, to vsaj zagotavljajo, da bi se lahko posamezniki skrivali pod plaščem različnih samoupravnih aktov, ki nas ali pa naj bi nas tako ali drugače varovali vsega hudega. Torej ta možnost bo nekaterim odvzeta, bila pa je uporabna, mar ne?

V usklajevalnem postopku, ki se je začel na centralni komisiji za reorganizacijo Litostroj, je bila upoštevana približno polovica pripomb. Za ostalo polovico pa je bila podana natančna obrazložitev, zakaj pripomb v čistopisu besedila statuta podjetja ne bomo upoštevali. Po grobi oceni sodeč so bile slednje pripombe vsebinsko ali v nasprotju z določili Zakona o podjetjih ali pa so bile zajete v samem zakonu. Poleg tega pa so bile nekatere pripombe tudi take, da jih zaradi tega, ker še ni izšel Zakon o finančnem poslovanju, v tem času pri čistopisu besedila statuta ni smiselno precizirati (zgodilo bi se namreč lahko, da bi prišlo do neskladja statuta z zakonom). To pa pomeni, da bi ga morali takoj spet spreminjati (z referendumom). Nekatero pripombo so bile tudi take narave, da njih vsebino zakon sicer dopušča, vendarle bi s tem nekatere zadeve formalno bolj zapletli, kot pa to zahtevajo določila zakona. Iz navedenega statuta je razvidno, da se bodo posamezna področja dela urejala s

pravilniki ali poslovniki (na primer s poslovníkom o delu organov upravljanja), zato so natančnejša določila za to področje v statutu izpuščena. S statutom so zato opredeljene le najpomembnejše naloge samoupravnih organov. Veliko pripomb je bilo tudi takih, da bi ob morebitnem njihovem upoštevanju nekatere določbe statuta podvajali.

S pripombami; ki so bile zbrane in pisno posredovane vsakemu tozdu oziroma delovnim skupnostim, so se seznanili tudi delegati upravnega odbora delovne organizacije in toz-dovski delavski sveti. Končno besedilo statuta pa bo hkrati z razpisom referendum določil delavski svet delovne organizacije.

Za konec pa še misel. Jasno nam mora biti, da nam noben statut ne bo prinesel boljših osebnih dohodkov, če se sami ne bomo začeli hitreje prilagajati ekonomskim in tržnim razmeram.

Slavica Mrkun

Veste, že veliko reorganizacij sem doživel v fabriki, ampak zame se nič ne spremeni. Tale me vedno čaka na svojem mestu.

Moja ali čigava partija?

Dan komunistov 6. februar je prišel kot naročen za sklic okrogle mize na temo Prenova ZK, informiranje in Komunist (časopis). Tega dne smo se v Iliriji zbrali šišenski komunisti, različni po članskem stažu, funkcijah pa tudi po starosti.

Razpravo je odprl in vodil glavni in odgovorni urednik časopisa Komunist Slavko Gerić, sodelovali pa so še ostali predstavniki časopisa in predstavniki CK ZKS Lenart Šetinc in Andrej Pengov.

Moram reči, da je bil sestanek dokaj zanimiv in pester, predvsem zahvaljujoč zelo odprti in razumljivi razlagi Lenarta Šetince. Opisal je situacijo sedanje politične scene v Jugoslaviji; zaradi okostenelosti delovanja ZK izgublja svojo privilegirano pozicijo, ki jo je imela takoj po osvoboditvi in pravzaprav vse do nedavnega.

Preobrazba in razvoj družbe sta pripeljali do vse večje politične osveščenosti tako članstva ZK kot Jugoslovancev kot posameznikov. Nova hotenja nas delijo že v slovenski družbi, kaj šele v jugoslovanskem prostoru! Vse to seveda terja temeljito, drugačno organiziranost ZK in popolnoma drugačne osnove delovanja, ki jih sodobno članstvo zahteva, starejše generacije pa to odločno zavračajo. Lenart Šetinc je predvsem zagovarjal tezo, da mora postati ZK spet vodilna sila v Jugoslaviji ne zaradi izsiljenega privilegiranega položaja, temveč zaradi svojih programov, pobud, aktivnosti in demokratičnosti, pa tudi, da ta privilegiranaost ne more več temeljiti na ostankih ali, bolje imenovano, na zaslugah iz preteklosti. Vse to pomeni, da je treba latentno in neaktivno silo ali članstvo prebuditi iz zasplosti in ga aktivirati. Prvič po vojni se namreč dogaja, da ZK dobiva politične nasprotnike (ne več sovražnike), ki uveljavljajo svoje interese na političen in argumentiran

način, ZK pa jim s svojo dosedanja organiziranostjo ni več kos.

To so pravzaprav resnice, ki jih že nekaj časa vemo in čutimo, jasno pa so se odrazile v tezah o prenovi partije in sestopu partije z oblasti, čemur pa seveda mnogi na različne načine nasprotujejo. Zal prenekateri jemljejo sodobne politične tokove kot napad na sistem in partijo, kot malodane diverzantske akcije, nimajo pa pravega orožja niti občutka, kako nespametno je takšno obnašanje.

Poleg tega je naša partija tudi predolgo temeljila na ekskluzivnosti svojega članstva in na izbrancih, ki si jih je določila za svoje neomejene vodje. Mit o naši nezmotljivosti partije se ruši in to je za marsikoga zelo boleče. Vendarle pa bi se morali sprijazniti s tem, da se lahko vsakdo v svojih odločitvah zmoti, da je to zelo človeško in da temu navezadnje podlega tudi naša partija. Večini priznanj se lahko na nek način oprostijo, zaničanje kakršnekoli napake pa namleti le na revolt ostalih.

Vse polno je bilo v naši pretekli in polpretekli zgodovini tudi tabu tem, ki jim zdaj vse bolj odzvanja. Karte se počasi odpirajo in žrtve privrženec so velike. Zaradi privzgojene neelastičnosti starejšega članstva se leti čutijo ogrožene ali oguljufane, včasih pa tudi napadene.

Morda mlajši te spremembe lažje sprejemamo, da ne rečem, da jih celo zahtevamo. Zahtevamo absolutno več demokracije, boj argumentov in mnenj, ki jih želimo poznati in si ne zakrivamo oči pred napakami, ki so bile storjene ali jih še delamo.

Prav to generacijsko nasprotje se je jasno izrazilo na sestanku v Iliriji, ko se je komunist s 40-letnim stažem, tovariš Anton Žlender, postavil po robu odprtim spopadom v vrstah komunistov. Dejal je, da je to za ZK škodljivo, da deljenih mnenj ne sme biti in da moramo vsi delati tako, kot nam bo to vodstvo narekovalo — skratka tako, kot smo se dogovorili pred 40-letji, ko se je pripadnost enačila s privrženostjo, brez za-držkov.

Ta teorija ali teza je za današnji čas nevzdržna. Članstvo je, kot sem že omenila, politično veliko bolj osveščeno in želi v svoji partiji aktivno sodelovati, ne pa biti le izvrševalec nekih oddaljenih direktiv. Prav te napake, kot je dejal tovariš Šetinc, so nas pripeljale v situacijo, kakršno imamo. Sama pa dodajam, da bi na tak način zelo kmalu ostali tudi brez članstva, ki ga vsaj v vrstah mladih tako ali tako pogrešamo. Gotovo bodo ljudje raje sodelovali pri takš-

nih strankah in zvezah, kjer bodo lahko aktivno sodelovali pri oblikovanju programov in politike, kot tam, kjer bi bili le izvrševalci direktiv.

Eden od razpravljalcev Brane Praznik je našo partijo primerjal z avstroogrsko državno železnico. Tam je dal cesar komando in enotno so jo izvrševali vsi do zadnjega železničarja. Nekako tako se obnašamo tudi komunisti. To pa vodi k popolnemu pomanjkanju iniciativ in nenazadnje k propadu.

Kako naj bi izgledala in delovala sodobna stranka, v tem primeru partija, postaja vse bolj očitno. Programi in informacije članstva ne morejo biti več nekaj ekskluzivnega in posevečenega, temveč vsem dostopnega in privlačnega. Zdržati morajo tudi najrazličnejše kritike in pripombe, morajo biti diskutabilne in prilagodljive. Ekskluzivnost in posebnost sodita v zaprte klube, ne pa na sodobno politično sceno, na kakršno je zakoračila Jugoslavija — če je tako hotela ali ne. Vsaj v tem se približujemo sodobnemu svetu, močno pa nam še manjka kultura dialoga in politične rafiniranosti, ki jo nekako enačimo z vsedovoljenimi političnimi in drugačnimi lažmi in potvarjanji.

Na sestanku je bil govor tudi o tem. Navaden človek kratko malo ni več sposoben slediti vsem vrstam informacij, ki se pogosto izključujejo, zato bralec tudi ne zaupa več samo enemu viru. Nazadnje ne zaupa nobenemu več. Temu bi lahko naredili konec, če bi uredništva ali novinarji morali plačati tako velike kazni za neresnice, da bi to ogrozilo obstoj celega časopisa, vendar nikakor ne na škodo boja mnenj.

Sestanek je bil zares pester in zanimiv, zato o njem nisem mogla le poročati, temveč tudi komentirati. Mislim, da je bila osnovna misel s sestanka naslednja: naša partija se mora nujno spremeniti in začeti delovati drugače, če želi biti kos sodobnim dogajanjem in če želi še obdržati svoje članstvo. Čeprav obstojajo nasprotovanja starejšega članstva, mislim, da bolj izvirajo iz nekega nerealnega idealizma in vzgoje, ki je dediščina našega povojnega razvoja, ne pa iz odkritega nasprotovanja zaradi osebnih interesov. Če pa je vzrok v tem, slednjem, se lahko mirne duše vrnemo k izrazu — naši sovražniki. Kajti le na sodobnih osnovah bo partija lahko uspešno delovala in si ohranila ugled in pozicijo napredne politične sile v skupni Jugoslaviji. Privilegij takega delovanja pa mora biti velika demokracija in strpnost mnenj ter spoštovanje neenakosti. To so drugačna načela, kot so veljala pred tridesetimi ali štiridesetimi leti... Cilji pa so isti!

M. M.

Našim najbolj prizadevnim dopisnikom

Nagrada »Ludvik«

Lansko leto smo začeli akcijo, v kateri naj bi vsako leto podelili nagrado — kipec Ludvika — najbolj prizadevnemu dopisniku v preteklem letu. Akcija je stekla s podelitvijo kipcev našim dolgoletnim dopisnikom, ki so si v dolgih letih sodelovanja pri časopisu Litostroj to nagrado najbolj zaslužili. Nagrajence smo vam lansko leto tudi predstavili, zdaj pa akcijo seveda nadaljujemo.

Žal pa smo precej zanemarili propagandni značaj in pomen same akcije. Malo prepozno smo se zavedali, da bi tudi vas na tak način morali bolj spodbujati k pisanju, saj je nagrada zelo lepa in vredna, da se zanjo potrudite. Ob tem tudi opazamo, da se nam dopisniški krog zožuje, kar nikakor ni prav in gre gotovo na škodo pestrosti in zanimivosti časopisa. Je že res, da sva za to tukaj tudi dva novinarja, vendar dajejo poseben poudarek časopisu prav raznovrstni in žanrsko različni prispevki naših dopisnikov. Zato vse bralce ponovno pozivamo k sodelovanju, ki ga bomo seveda zelo veselili.

Za spodbudo vas moramo opozoriti tudi na rimsko številko trideset na prvi strani časopisa, kar pomeni, da vstopamo v trideseto leto izhajanja. To pa je tudi že jubilej, ki je vreden pozornosti (in pohvale).

Tokrat vam še ne bomo zaupali, kdo je naš nagrajenec za preteklo leto. Kdo bo to, okvirno že vemo, vendar bomo odločitev dokončno potrdili na naslednjem uredniškem odboru v začetku marca, seveda upoštevajoč objavljene kriterije.

Nagrajenca in kriterije bomo objavili v naslednji številki našega časopisa, vas pa ponovno vabimo k sodelovanju, saj je kipec našega Ludvika zares lepa nagrada za prizadevnost!

Uredništvo

Statut podjetja...

(Nadaljevanje s 1. strani)

aktov, je v dilemi, ali bomo ponavljali zakonska določila, ali pa bodo v aktih le tiste določbe, ki niso v predpisih. Prednost prve rešitve je v tem, da ima uporabnik (samoupravljalec) pred seboj celovito ureditev in mu ni treba iskati in brati še zakona, slabost pa v tem, da so takšni akti obsežnejši, dostikrat nepregledni in da obstaja veliko več možnosti za neskladje med zakonom in splošnim aktom. Prednost druge rešitve pa je v tem, da so akti krajši in da se njihove določbe ne prekrivajo s predpisi, slabost pa v tem, da ne vsebujejo celovite ureditve in da je zato potrebna tudi uporaba zakonov. Pri Statutu podjetja smo se odločili, da ne bomo ponavljali določb zakona, in to iz preprostega razloga: s tem se bomo v večji meri izognili potrebi po pogostih spremembah (ko se spremeni zakon) tega splošnega akta. Vedeti je namreč treba, da je za vsako, tudi najmanjšo spremembo statuta potreben referendum!

RACIONALIZACIJA AKTOV

Druge načelna odločitev je v tem, koliko aktov bo organizacija imela. Racionalizacija, katero omogoča Zakon o podjetjih, je seveda že v tem, da praktično odpravlja temeljne organizacije in delovne skupnosti in bo v dosedanji tipični delovni organizaciji že samo zaradi tega lahko nekajkrat manj aktov. Zavzemamo pa se za to, da bi zmanjšali njihovo število tudi tako, da bi jih združevali po vsebini. Nobene ovire ni, da ne bi v enem aktu uredili tako delovnih razmerij, kot tudi problematike disciplinske in odškodninske odgovornosti, varstva pri delu in še kaj.

Prednost takšnega pristopa je v tem, da bo delavec imel v eni knjižici zbrano praktično vse določbe, ki ga tudi najbolj zanimajo, stranski učinki pa so še prihranek na materialu in stroških. Mimogrede naj omenim, da seveda ni nujno, da bi že v naslovu akta bila navedena vsa njegova vsebina. Tako bi Pravilnik o delovnih razmerjih lahko pod tem imenom vseboval tudi vsebino dosedanjih aktov o disciplinski in odškodninski odgovornosti in o varstvu pri delu, čeprav to ni razvidno iz njegovega naslova (verjetno pa bodo koristna posebna poglavja).

LOČITEV SAMOUPRAVNE SFERE OD VODSTVENE

Naslednja racionalizacija, katero smo lahko potegnili iz Zakona o podjetjih (čeprav v njem ni izrecno navedena, temveč jo lahko interpretiramo iz njegovega duha in zasnove), pa je v prenosu obsežne materije iz samoupravne sfere v poslovodstveno. Gre za številna praktična vprašanja, ki so bila doslej po nepotrebem v pristojnosti samoupravljalcev in zato vsebovana tudi v samoupravnih splošnih aktih, čeprav je šlo za tipične poslovne in poslovodstvene zadeve. Zakon o podjetjih sedaj v 57. členu izrecno določa, da »Direktor oziroma poslovodni odbor družbenega podjetja organizira in vodi delovni proces in poslovanje...«. Organiziranje delovnega procesa pa je brez dvoma nekaj, kar se bo izrazilo v pisni obliki, pri velikih podjetjih, kot je Litostroj, še celo v zelo obsežnih in strokovno zahtevnih dokumentih — organizacijskih predpisih. Da pa bi odpravili vsak

dvom v upravičenost direktorja, da izdaja pisna pravila in mu pri tem določili obseg pristojnosti, bo delavski svet sprejel poseben Pravilnik o organizacijskih predpisih (aktih). V tem okvirnem aktu bodo le določena področja in postopki izdajanja konkretnih organizacijskih predpisov, medtem ko bo konkretne akte izdal generalni direktor (interne lahko celo vodja programske enote) dejavnosti sektorja. Tudi številne določbe drugih dosedanjih samoupravnih splošnih aktov bo mogoče prenesti v okvir kompetenc generalnega direktorja, za nekatera pa bo to prav nujno, sicer direktor ne bo mogel prevzeti odgovornosti za organiziranje delovnega procesa. Upajmo, da tudi novi zakon o finančnem poslovanju ne bo po nepotrebnem zahteval podrobnega urejanja knjigovodske in računovodske materije v splošnih aktih, saj gre za izrazito strokovna vprašanja, glede na družbeni interes pa so tovrstni predpisi že tako in tako zelo kogentni in ne dopuščajo kakšne posebne avtonomije, ki bi opravičevala in zahtevala specifično ureditev.

Glede števila samoupravnih splošnih aktov smo bili pri njihovem krčenju res dosledni: predvideli smo jih le pet. Ni pa nam treba biti v skrbeh, da bi kak akt »pozabili«, ker Zakon o podjetjih določa, da je samoupravni splošni akt tudi »sklep, ki na splošen način ureja določena vprašanja«. To razumemo tako, da gre za problem, ki se pojavi kasneje in ko je treba na splošen način urediti problematiko, ki ne spada v kak splošni akt, naštet v statutu.

GLAVNI ORGAN BO DELAVSKI SVET

V statutu podjetja je treba določiti tudi postopek sprejemanja samoupravnih splošnih aktov. Glede tega se kar sam ponuja najenostavnejši in najlogičnejši postopek: sprejme jih delavski svet podjetja. To je v Statutu podjetja Litostroj tudi predvideno. Referendum je obvezen le za statut, in glede na zahtevnost in kritiko v preteklosti ga verjetno ni smotno določati tudi za druge splošne akte. V poštvi bi prišlo še osebno izjavljanje delavcev, n.pr. na zborih delavcev, toda ta način je iz preteklega obdobja podedoval veliko pomanjkljivosti in ga v statut nismo vnesli. Znano je, da je prepogosto »odločanje« z osebnim izjavljanjem v veliki skupini ljudi imelo za posledico logično težnjo pripravljalcev gradiv, da se izogone pripombam, in tako so ljudje imeli velikokrat občutek, da so bili prepeljani »žejni preko vode«. Rezultat je bila splošna apatija in množična rekreacija v obliki dviganja rok.

Zbori delavcev bodo po novem zakonu še bolj neprimerni za odločanje, kot so bili doslej, ker bodo v povprečju samoupravne organizacijske enote številčnejše. Ne bodo namreč redka podjetja s tisoč in več zaposlenimi delavci. Enotni zbor delavcev bo v takem primeru enostavno prevelik, da bi na njem delavci operativno odločali in glasovali. Če pa bodo zbori potekali po delih delovnega procesa, potem bo zelo težko uskladiti in upoštevati pripombe, ki jih bodo dajali delavci na drugih delovnih zbora. In kaj naj bi sploh bilo v pristojnosti zborov delavcev? Vsekakor ne odločanje o konkretnih vprašanjih. Predvsem naj bi služili za informiranje, predhodno obravnavo in dajanje pripomb pri sprejemanju splošnih aktov, obravnavo poročila o rezultatih poslovanja, uresničevanje delavske kontrole itd. Glasovanje naj bi bilo izjema, kot je to v našem primeru odločanje o organiziranju organizacijske enote.

Glavni organ v Litostroju bo seveda delavski svet. Njegove pristojnosti zakon določa. Tu smo se znašli pred dilemo, kako voliti delegate v delavski svet. Nesmiselno bi bilo, da bi vsi delavci volili vse delegate delavskega sveta, ker v tem primeru mnogih

Ime je v redu. Po mojem lahko ostane tako kot je.

kandidatov skoro gotovo ne bodo poznali. Če bi bila kandidatna lista »zaprta«, bodo volilci spet imeli slab občutek, da o ničemer ne odločajo. Če pa bi bilo kandidatov več, kot se voli članov delavskega sveta, potem se bi kaj lahko primerilo, da bi odpadel kandidat, ki je morda edini iz nekega dela delovnega procesa. Zato bodo delavci delegate delavskega sveta podjetja volili po volilnih enotah, analogno tako, kot so bili doslej voljeni delegati delavskega sveta delovne organizacije. V tem primeru bo vsak del podjetja zagotovo imel svojega delegata v delavskem svetu, volitve pa bodo lahko izvedene z večjim številom kandidatov, kot se voli delegatov.

»ZAKAJ HITIMO«?

O vsebini nekaterih samoupravnih splošnih aktov je ta trenutek še pre zgodaj govoriti, ker bodo morali biti pred tem spremenjeni še nekateri pomembni predpisi (zakon o delovnih razmerjih, zakon o finančnem poslovanju, volilni zakon itd.). Nekateri so imeli pomisleke tudi glede Statuta podjetja, čes: Kaj tako hitimo? Rajši bi počakali... Menim, da Zakon o podjetjih daje dovolj izhodišč za sprejem tega akta in da ni potrebno čakati še kakšnih drugih predpisov. Konec koncev pa bi moral biti statut tudi neodvisen od številnih predpisov, saj si referendum o njegovih spremembah res ne bi smeli prevečkrat privoščiti (pa ne le zaradi stroškov, temveč tudi in predvsem zaradi občutka pravne stabilnosti). Da pa bo statut lahko imel čimdaljšo življenjsko dobo, se ne sme spuščati v podrobnosti, pač pa čimveč vprašanj prenesti na »nižje« splošne akte in v pristojnost delavskega sveta podjetja.

IMA STATUT TUDI KAKŠNE POMANJKLJIVOSTI?

Brez dvoma, temu se ne da izogniti. Nekaterih šibkih točk se sestavljajo celo zavedamo, toda ne gre drugače... Med določbami, ki jih zahteva 65. člen zakona, so v tem trenutku najbolj »problematične« tiste o »načinu razporejanja dobička«, saj še niti niso znani vsi elementi nove ekonomike. Sicer pa mislim, da tudi po izidu ustreznih predpisov ne bomo dobili pravih izhodišč za določitev načina razporejanja dohodka, razen seveda tistih, ki bodo obvezna in za katere sploh ni potrebno, da jih vnašamo v notranje splošne akte. Kar bo cesarjevega, bo že določil cesar sam in podjetja tu ne bodo mogla prav nič storiti...

V javni razpravi predloga Statuta so nekateri imeli pripombe, da ni dovolj določb o sodelovanju s sindikatom. Zdi se, da besedila niso dovolj natančno prebrali, saj bi sicer kar na sedmih mestih našli določbe v zvezi s sindikatom. Res je, da ni o tem posebnega poglavja, vendar za to niti ni potrebe. Sindikalna organizacija je vnesena tam, kjer bo predvidoma imela svojo vlogo (n.pr. v kandidacijskem postopku, kot pobudnik za sklic zbora delavcev, za odpoklic delegatov ali razrešitev direktorja itd.). Tudi to je način sodelovanja s sindikatom.

ŠE ODPRTA VPRAŠANJA IN DILEME

Glavni vsebinski problem pri izdelavi statuta pa je bil v tem, kako uskladiti nov podjetniški princip in iz njega izhajajoča pooblastila generalnega direktorja in njegove ekipe vodilnih delavcev s pristojnostmi samoupravnih organov. Kakšna bo vloga komisij za delovna razmerja, bo (upajmo!) povedal zakon o delovnih razmerjih, podobno to velja za disciplinske komisije. Ne bo pa odgovora na vprašanja, kaj bo z nasledstvom dosedanjih delavskih svetov tozdog in delovnih skupnosti. Njihovo vlogo bodo le delno prevzeli sveti programske enote (dejavnosti) sektorja. Toda — kakšne bodo njihove pristojnosti? Pristojnosti nekdanjega delavskega sveta tozda so bile namreč v večji meri razdeljene na poslovodstvo in na delavski svet podjetja... S tem je povezano tudi vprašanje odnosa vodje enote oziroma sektorja do samoupravnega organa tega dela podjetja. Vedeti je namreč treba, da delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi predlaga generalni direktor podjetja, imenuje pa delavski svet podjetja.

Statut podjetja odgovorov na vsa vprašanja gotovo ne daje. Dosedanji je bil zelo podroben, toda — glede mnogih vprašanj — tudi povsem nerealen. V tem primeru je šla praksa pač svojo pot. Novi statut to tudi predvideva in morda je prav to njegova poglavitna prednost.

In še osebni nasvet avtorja članka na hipotetično vprašanje:

Vprašanje: Kaj storiti, da bo predvideno in tako zaželeno podjetništvo po sprejemu novega Statuta podjetja Litostroj tudi zaživel?

Odgovor: IZVOLITI DOBER DELAVSKI SVET PODJETJA!

Anton Tomažič, dipl. pravnik

Naša nespremenjena in edina Fiesa

Izgradnja infrastrukture v Fiesi

Priprave za izgradnjo infrastrukturnih objektov v Fiesi gredo h koncu, čeravno še vedno ni popolnoma jasno, kdo bo dejansko prispeval sredstva in kdo ne.

Zato vas želimo informirati o najpomembnejših sklepih sestanka vseh lastnikov počitniških domov in interesov za izgradnjo počitniških domov v Fiesi, ki je bil 18. 1. 1989 ob 9. uri v sejni sobi Železniškega gospodarstva Ljubljana.

Sestanek je vodil direktor za urejanje stavbnih zemljišč SOB Piran tovariš Valenčič. V uvodni obrazložitvi je bilo predvsem poudarjeno, da se s 1. 2. 1989 mora začeti izgradnja infrastrukture v Fiesi, zato je tudi nujno, da se izbere izvajalec del. Povedano pa je bilo, da bo na zemljišču tistega, ki sicer planira izgradnjo novega počitniškega doma, vendar za to ne bo prispeval sredstev za infrastrukturo, lahko gradil drug interesent, ki bo za to lokacijo plačal prispevek.

Kolikor bi se do junija zgradila I. faza infrastrukture, potem inšpekcijske službe letos ne bodo zapirale počitniških domov. Vsi lastniki počitniških domov bodo letos izdelali tehnično dokumentacijo, tako da bi v februarju 1990. leta lahko začeli z izgradnjo svoje interne infrastrukture.

V našem primeru je to v Fiesi predvsem izgradnja meteorne in fekalne kanalizacije, ki mora biti po projektni dokumentaciji Fiese ločena, in požarna voda, katero na novo zahteva požarna inšpekcija.

Na koncu sestanka je bil izbran izvajalec infrastrukture v Fiesi — SCT Ljubljana, ki bo gradil po sistemu gradnje za trg. Po njegovi ponudbi pride prispevek na ležišče 6.400.000 din, kar v našem primeru znes 601.600.000 din.

Tisti, ki bo prispeval sredstva do pričetka izgradnje, prispevka fiksni dogovorjeni znesek, vsi ostali pa bodo morali prispevati še inflacijski faktor, in sicer mesečno po indeksih biroja za gradbeništvo.

Vsak dan pričakujemo iz Pirana dejanski izračun finančnih sredstev, ki bi jih morala naša DO prispevati za navedene investicije v Fiesi.

Glede na dejstva, ki so pred nami, bi se vendar že morali predramiti in začeti zadevo reševati po naših možnostih!

Glasilo delavcev Titovih zavodov Litostroj Ljubljana, Djakovičeva 36 izhaja enkrat mesečno v času od 20. do 30. v mesecu (občasno s posebnimi prilagami) v nakladi 5800 izvodov. Izdaja ga delavski svet delovne organizacije, ureja pa odbor za obveščanje (časopisni svet) pri delavskem svetu delovne organizacije in uredniški odbor: predsednik Vukoslav Živković in člani: Vjekoslav Jantol, ing. Mirko Čepuran, dipl. ing. Mira Šček, Slobodan Nikolić, ing. Silvan Štokelj, Radenka Kovačič, dipl. prav. Dubravka Krneta in odgovorni urednik Karel Gornik, glavna urednica Marijana Meglič, tehnična urednica Estera Lampič, novinar dipl. soc. Anton Skrijanec, lektorica prof. Vesna Tomc. Tel. uredništva 558-341 (h. c.) interna 13-70, 13-71, 13-79. Tisk Tiskarna Ljubljana.

Glasilo redno izhaja od januarja 1960, od junija 1976 pa je tudi ustrezno registrirano pri pristojnem republiškem komiteju za informiranje in je s sklepom 421 - 1/72 oproščeno prometnega davka.

Postnina plačana pri pošti 61102 Ljubljana. Naslovniki prejemajo glasilo brezplačno.

Kalne vode štrajka na šoli

Nezadovoljstvo in razprtije na naši šoli, ki so se začele novembra lani, se ne morejo in ne morejo končati. O tem smo sicer že nekaj pisali v Internih informacijah, pa v prejšnjem časopisu, tokrat pa bomo skušali zaokrožiti vsaj dosedanje dogodke, kajti cela zadeva še ne kaže svojega konca.

Nezadovoljstvo učiteljev teoretičnega pouka je izbruhnilo na dan 3. novembra lanske leto, ko je komisija iz učiteljev teorije na sestanku v zbornici posredovala svoje zahteve ravnatelju šole. Zahteve so se nanašale na prenovo Pravilnika o osnovah in merilih za delitev OD in so se zbirale že dve leti.

Naslednji sestanek je bil 10. 11., ko je komisija spet navedla nekaj argumentov o nepravilnem časovnem vrednotenju del in nalog na podlagi ugotovitev, da nekaj učiteljev teoretičnega pouka kljub polni obvezi ne dosega 42-urnega tednika. Pričakovane reakcije s strani ravnatelja ni bilo.

Na naslednjem sestanku 21. 11. (razširjeni sestanek sveta SŠTS) sta ravnatelj in predsednik sveta zagrozila z odstopom, če zapisnik prejšnje seje ne bo umaknjen. Ravnatelj je smatral, da zahtevajo člani komisije izsiljeni odstop, člani komisije pa so želeli le pripraviti optimalnega koncepta makro, mezo in mikro organizacije s perspektivnim razvojem, upoštevajoč strategijo razvojnega planiranja.

23. 11. je bil sestanek učiteljskega zbora, kjer je ravnatelj seznanil ostale učitelje z zapisnikom in obrazložil stališča vodstva do posameznih točk v zapisniku. Predlagal je, da glavne obtožbe na račun vodstva preveri samoupravna družbena kontrola, vse točke zapisnika pa je pojasnila tudi članica komisije iz vrst učiteljev teoretičnega pouka. Po mnenju ravnatelja so njena dokazovanja o uporabi sredstev, ki jih daje republiška izobraževalna skupnost za izobraževalno dejavnost pri marsikateremu učitelju ustvarila dvom v pravilnost poslovanja in v delo sveta šole — kar pa je na podlagi široke razprave, ki je o tem potekala, neutemeljeno.

Po mnenju komisije je vodstvo reagiralo odklonilno.

24. 11. so se med seboj pogovarjali člani komisije učiteljev teorije in ravnatelj. Komisija je vztrajala pri svojih zahtevah in predlagala, da se stvari razčistijo na zboru delavcev.

24. 11. je bil tudi IO sveta, ko bi morale vse delovne enote oddati pisne pripombe k Pravilniku o osnovah in merilih za delitev OD. Učitelji teorije so spet predlagali celotno prenovo Pravilnika št. 1., 2. in 3. in uskladištev le-teh z ostalimi samoupravnimi akti na šoli z drugimi akti.

Učitelji teorije so imeli ponovno sestanek 1. 12. in pripravljali pripombe, spremembe na osnovi obstoječih samoupravnih aktov SŠTS. Na podlagi ugotovitev so formulirali zahtevo za varstvo pravic in jo poslali svetu SŠTS, samoupravni delavski kontroli SŠTS in OO ZSS SŠTS.

5. 12. je bil ponovni sestanek IO sveta.

7. 12. je bil sestanek sveta šole. Na njem je bil podan odstop vodje teoretičnega pouka tov. Palandačiča,

ravnatelj pa je očitil članom komisije, da prikazujejo le enostranske podatke.

Vsi ti sestanki in vsa ta dogovarjanja pa so 21. decembra lani pripeljala do štrajka ali prekinitve dela učiteljev teoretičnega pouka. To vse skupaj pomeni, da se niso uspeli nič domeniti!

Posledica tega je bila, da je bilo okrog 800 učencev ta dan prostih (200 jih je imelo praktični pouk). Razprtij pa tudi ta stavka ni končala.

Tudi za tem so se vrstili maratonski sestanki, ki so načenjali udeležencem živce in poglabljali nesoglasja med učitelji in ravnateljem oz. med učitelji teoretičnega in praktičnega pouka.

Zahteve komisije so se na podlagi zapisnika seje, ki je bila 17. 11. in sklepa o prekinitvi dela izkristalizirala v naslednjih točkah:

ZAHTEVE UČITELJEV TEORETIČNEGA POUKA

Zaradi nereševanja postavljenih zahtev učiteljev teorije iz zapisnika z dne 17. 11. 1988 in sklepov ob prekinitvi dela, učitelji teorije želimo, da se do začetka polletnih počitnic uredijo naslednje zahteve:

1. Odstop ravnatelja zaradi že ugotovljenih motenj pri vzgojno-izobraževalnem delu.

2. Ugotavljanje odgovornosti ostalega vodstva šole za nastalo situacijo.

3. Samoupravne in družbenopolitične organizacije in organi naj takoj in odgovorno pristopijo k reševanju notranje situacije, zaživijo naj samoupravni in demokratični odnosi.

4. Zahtevamo pristop k samoupravnemu sporazumu za srednje šole SRS.

5. zahtevamo zunanjo kontrolo (SDK) celotnega finančnega poslovanja šole in notranje razdelitve OD, glede na prihodek IS, delavnic, doma, IC in svobodne menjave dela.

6. Glede na ugotovitve zunanje kontrole (SDK) zahtevamo revaloriziran OD za dobo dveh let.

Ponovno poudarjamo, da bo v primeru neizpolnjenih zahtev sledila ponovna prekinitve dela takoj po polletnih počitnicah, ki bo trajala tako dolgo, dokler se našim zahtevam ne ugoti.

Deset temeljnih zahtev v zvezi z

organizacijo, plačilom in nagrajevanjem ter pravilnikom poslovanja šole smo že objavili v 122. številki Internih informacij, zato jih ne bomo ponavljali.

Komisija je ob prekinitvi dela 21. decembra znova postavila naslednje zahteve:

SKLEPI SESTANKA OB PREKINITVI DELA DNE 21. 12. 1988 KOT POSLEDICA MOLKA VODSTVA SŠTS FRANCA LESKOŠKA-LUKE LITOSTROJ TUDI NA ZBORU DELAVCEV 20. 12. NA PREDLOŽENE ZAHTEVE, POSREDOVANE TUDI TOV. ZUPANČIČU DNE 21. 11. 1988

1. Ker tov. ravnatelj na zahteve učiteljev teorije ni pozitivno in pravočasno reagiral, ni sprejel dialoga in

Stavki učiteljev ob rob

V skoraj štiri mesece trajajoči stavki učiteljev teoretičnega pouka in nenehnem mletju enakih zadev, ki še vedno niso obrodile željenih sadov ne eni ne drugi strani, obiskuje našo šolo več kot 1000 učencev.

O njih v tem času ne razpravlja nihče!

Posrankskega pomena ostaja dejstvo, da učitelji preobremenjeni s svojimi zahtevami, gotovo manj kvalitetno uresničujejo svoje pedagoško in vzgojno poslanstvo. Kako tudi ne, saj so dopolnjeni in popoldnevi namenjeni »razčiščevanju« razprtij. Že za redne ure zmanjkuje časa, kaj šele za popoldanske in večerne priprave učiteljev, kar imajo določeno in šteto (ter plačano) za fond svojih ur.

Je že res, da »cilj posvečuje sredstva« — toda kdo bo lahko dijakom nadomestil praznine in neangažirano delo ob prehodu na višje šole ali iz razreda v razred. Te krivde učitelji gotovo ne bodo prevzeli nase, pa tudi ni več pravega načina, da bi po toliko mesecih lahko nadoknadili izgubljeno.

Vse tako kaže, da intelektualnega argumentiranja in razreševanja problemov pač ne moremo enačiti z razumnim obnašanjem, še manj vzgojnim. Dokaz za to je »skrb« za učence.

argumentov, pač pa je v svoje delo vnašal tudi nepravilnosti, je skladno z argumentiranimi dejstvi dobil nezaupnico učiteljev teorije in želimo njegov odstop. Na to je odgovoril tudi tov. Zupančič, ki je dejal, da je odstop pričakoval, sprejel nezaupnico in da daje odstop, ki ga naj obravnava svet šole ter ga dokončno potrdi, če je sprejemljiv.

2. Vodstvo šole (tov. Rihtaršič) naj pripravi optimalni nov koncept organizacije SŠTS Litostroj (organigram) in ga posreduje v obravnavo. Rok do 28. 12. 1988.

3. Vodja skupnih služb naj pripravi osnutek pravilnika o delitvi sredstev za OD, upoštevajoč kriterije sporazuma srednjih šol v sodelovanju z vsemi komisijami za prenovo Pravilnika za delitev OD. Rok: 15. 1. 1989.

4. Strokovni kolegij naj pregleda navedeni usklajeni pravilnik in ga da delavcem SŠTS Litostroj v javno obravnavo. Rok: 20. 1. 1989.

5. Izrečena in soglasno je bila sprejeta nezaupnica tudi predsedniku OO ZS SŠTS, predsedniku sveta SŠTS ker akcije za reševanje problemov nista jemala resno in nista pravočasno pristopila k delu, vnašala pri svojem delu nepravilnosti in se podajala raz-

ličnim vplivom ter nista seznanila z navedeno problematiko konference sindikata TZ Litostroj.

Seveda je bila 21. decembra tudi maratonska seja, na kateri so bili prisotni učitelji teorije, vodstveni delavci, predstavniki vodstva in konference sindikata Litostroj, občinski predstavniki sindikata ter predstavnik Zavoda za šolstvo.

Ta sestanek je pokazal predvsem naslednje:

— željo vseh, da se stvari na šoli zares uredijo,

— nezmožnost dialoga med sprtima stranema,

— trdovratno in vedno bolj ponavljajočo se zahtevo po odstopu ravnatelja kot krivca za nastalo situacijo oziroma nesposobnega, da stvari uredi,

— razkorak v miselnosti, koliko časa je potrebno za razrešitev nastalih sporov.

Sprejeti pa so bili vendarle trije sklepi:

1. Vodstvo (pod vodstvom tovariša Rihtaršiča) naj pripravi osnutek

makroorganizacije — organigram te šole. Rok 1 teden.

2. Ladihova (vodja skupnih služb) pripravi osnutek za pravilnik o delitvi OD po kriterijih panožnega sporazuma in ob pripombah komisije. Rok 14 dni.

3. Strokovni kolegij naj ga pregleda in da delavcem v razpravo (do 20. 1.).

Na to pa je komisija iz vrst učiteljev teoretičnega pouka odgovorila z naslednjim:

VODSTVO ŠOLE
Glede na našo željo (zahtevo) po boljši organiziranosti, izraženo v zapisniku dne 17. 11. 1988 ter ponovno na sestanku ob prekinitvi dela dne 21. 12. 1988 nam je vodstvo šole 28. 12. 1988 posredovalo svoja stališča oz. poglede na ustrezen koncept organizacije (organigram).

Navedeni predlog je komisija za prenovo pravilnika pregledala 28. in 29. 12. 1988 in prišla do naslednjih zaključkov:

1. Navedeni koncept ne izraža želje po boljši organiziranosti, pač pa podpira tendenco obstoječega stanja. Koncept ni ustrezen in ne odgovarja obstoječim normativom, zato se mora spremeniti.

2. Tudi prikaz prilivanja finančnih sredstev in analiza stroškovnih mest nista zadovoljiva, tako da bo potrebno sprožiti akcijo v širšem okolju in podati natančnejšo analizo.

3. Analiza zaposlovanja režijskega kadra (to ni samo administrativni kader, kot navajate) oz. reševanje problemov v zvezi z neustreznim zaposlovanjem režijskega kadra je ena izmed permanentnih nalog vodstva šole.

4. Postavitev optimalne organizacije zahteva strokovni pristop in je naloga vodstva šole, ki mora biti usmerjena k optimalnim rešitvam organizacije in poslovanja ter k boljšemu delu.

5. Nenazadnje lahko ugotovimo, da z odgovorom na postavljen dogovor o organizacijski shemi nismo zadovoljni, saj je potrebno pri postavljanju optimalne sheme upoštevati tudi vizijo razvoja in prestrukturiranje kadrov, še zlasti pa pred tem preveriti finančno poslovanje posameznih delovnih enot z vsemi kazalci kvalitetnega gospodarjenja (solventnost, rentabilnost, ekonomičnost, produktivnost itd.).

In tako bi na podlagi vsega tega moralo priti zaradi nezadovoljstva učiteljev teorije ponovno do stavke 6. februarja — prvi dan po počitnicah. Na srečo do tega ni prišlo, nadaljevala pa se je vrsta mučnih sestankov, med drugim tudi razširjeni svet šole in drugi, kjer so spet zahtevali odstop ravnatelja.

Zanimivo pa bi bilo ob tem upoštevati mnenje družbenega pravobranilca samoupravljanja, ki se je v dogajanju aktivno udeležil na seji sveta šole 12. januarja letos. Ob obravnavi posameznih zahtev, postavljenih ob prekinitvi dela, so njegovi predlogi usmerjeni v dolgoročno rešitev vzrokov za nezadovoljstvo, kar je mogoče doseči le z zakonitimi postopki, ki terjajo mnogo aktivnosti in strpnosti organov upravljanja ter delavcev.

Ne bi želela zdaj opisovati vseh predlogov družbenega pravobranilca, dejstvo pa je, da se z veliko zahtev komisije učiteljev teorije strinja, obenem pa tudi na zelo razumljiv in jasen način razlaga postopke in predloge za njih mirno, strpno in legalno reševanje. Tak način dela naj bi bil vodilo komisiji učiteljev teoretičnega pouka, po kakšni poti in na kakšen način naj legitimno rešujejo spore. Izhajajoč iz tega bi bila tudi stavka 6. februarja popolnoma neumestna in nepotrebna. Dopis pravobranilca namreč nosi datum 23. 1. 1989.

Med množico dokumentov, zapisnikov, zahtev, informacij in priporočil o teh sporih, je tudi mnenje generalnega direktorja Litostroja Jožeta Šlandra, ki daje podporo ravnatelju šole glede na njegovo dosedanje delo, ter ocena občinskega sindikalnega sveta občine Ljubljana Šiška, ki se zelo pohvalno izraža o delu in vodstvu naše šole.

Zdaj ponovno postaja aktualna tema o odstopu ravnatelja, vendar po njegovem mnenju glede na razplet dogodkov to ni več potrebno.

•

Vsi ti spori in nezmožnost skupnega dialoga kažejo predvsem na brezkompromisno zahtevo mlajšega kadra na šoli, ki ima tudi sorazmerno kratko delovno dobo, ter mlačnim in kompromisarskim vodstvom, ki ne zna ustrezno in učinkovito reagirati. Spopadli sta se revolucionarnost mlajše (ki jo sicer odobravam) in okorelost starejših generacij, ki za sabo vleče tudi grehe preteklosti in verjetno že takrat slabega in delno tudi nenačelnega dela. Gotovo pa je prejšnje vodstvo znalo svoje pozicije braniti na veliko bolj učinkovit način, ki mu sedanj ravnatelj ni dorel.

Upoštevati pa je treba tudi, da na sproti strani vendarle manjka strpnosti, saj je obremenjena le s svojimi zahtevami in najbrž tudi rednim — vsakdanjim delom na šoli (ki ga v tem trenutku prav gotovo zanemarija) ter vodstvom šole, ki se mora ukvarjati tudi z zadevami, ki se ne tičejo le tega spora. Predvidevam, da je diapazon dela ravnatelja šole gotovo širši kot učiteljev.

Na koncu pa se sprašujem — koliko časa bodo še vsi skupaj dovoljevali takšno stanje, ki traja že dosti predolgo. Navsezadnje je osnovno delo vseh delavcev na šoli pedagoško delo, obnašanje vseh skupaj pa čemu takemu zares ni več podobno niti vzgojno!

M. M.

Aforizmi

• Če smo že delali napake, so vsaj napake — zgodovinske.

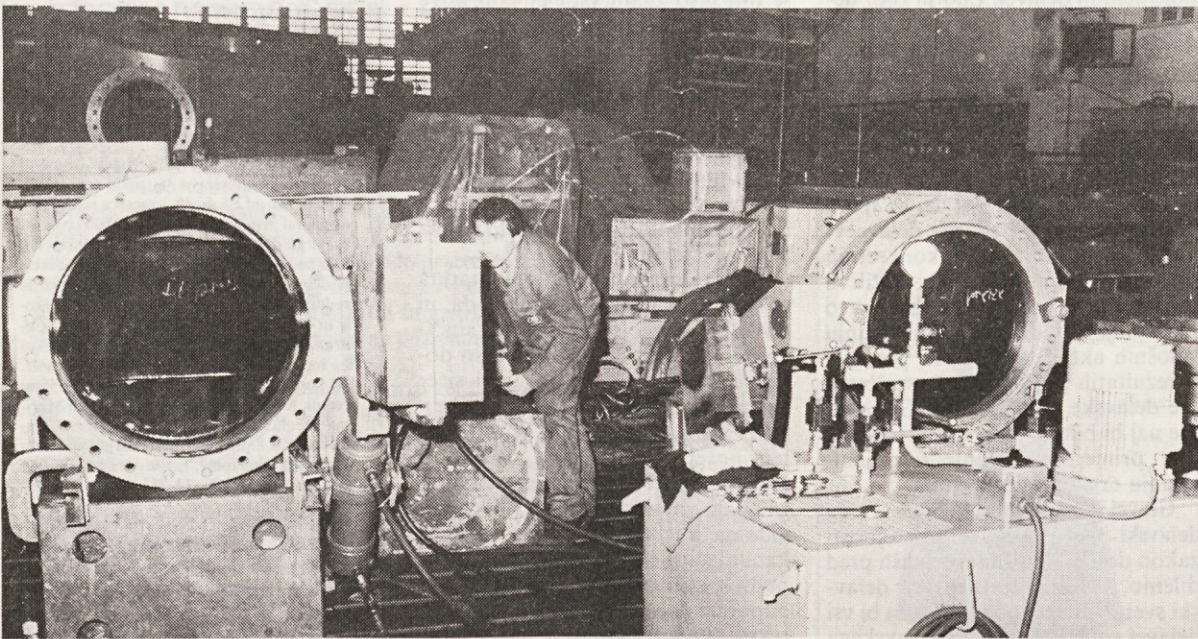
• Pokazal bi jim jaz boga, samo če bi ga imel!

• Očitno smo izgubili še eno partijo.

• Proletarci vseh dežel — zamislite se!

• Darujem vam svoje mišljenje, reče diktator.

Milan Aničić

Predturbinska loputa DN 750 / 700 mm za MHE Kraljevac med funkcijskim preizkusom (Foto: T. Š.)

Inventivna dejavnost

Bolje, ceneje, enostavneje

Problem inovacij je za našo delovno organizacijo prav zares problem, ki se povsem očitno in skrb vzbujajoče kaže v izrazito majhnem številu prijavljenih inovacij. Napačen bi bil sklep, da je tako pač zato, ker nimamo pravih kadrov, ki bi bili pripravljeni in sposobni ustvarjalno razmišljati ter iskati boljše rešitve tehničnih in proizvodnih problemov. Število prijavljenih ter realiziranih inovacij je odvisno predvsem od našega odnosa do inovacij ter inovatorjev. Kot vemo, je ta odnos navadno takšen, da inovatorje prej odvrča kot vzpodbuja k takšnemu početju. Že tako je precej razširjeno zmotno mnenje, da tudi inovacije spadajo v okvir delovnih dolžnosti, da kot takšne niso nič izjemnega, še dodatno pa se stvari zapletajo, ko se vplete še denar — nagrada, ki naj bi jo inovator dobil za svojo izboljšavo in pa zavist in omalovaževanje dela, ki pa vendar koristi Litostroju kot celoti in s tem vsakemu delavcu Litostroja.

Skrajni čas je že, da spoznamo nujnost uporabe znanja naših sodelavcev in da takšno uporabo znanja tudi sistematično vzpodbujamo in jo materialno ustrezno motiviramo. Kajti z onemogočanjem in zaviranjem takšnega dela sami sebe obsojamo na vse manjšo konkurenčnost, s tem pa na postopen, toda gotov propad.

Tudi informacije ter popularizacija posameznih inovacij ter inovatorjev je del procesa uveljavljanja inovativne miselnosti, zato vam v časopisu predstavljamo Ljuba Petronijeviča in njegovo inovacijo, katere celoten naziv je »Sistem pogona kljuge pri zahtevah po dvojni hitrosti za polovično breme«. Predlog inovacije ter nagrado, kot jo predvideva pravilnik, je v začetku februarja na osnovi ocene inovacijske komisije delovne organizacije potrdil tudi svet delavcev tozda IRRP.

Do same ideje o možnosti drugačne rešitve pogona kljuge dvigala, ki bi bil tudi cenejši in enostavnejši, je prišlo, ko se je Ljubo Petronijevič, ki je v elektrobioru tozda IRRP zadovoljen in specializiran za dvigala, srečal s tenderjem za dve dvigali, ki naj bi jih Litostroj izdelal za HE Višegrad. Izdelali naj bi dve dvigali, od katerih bi imelo vsako dva pogona — za velike in male hitrosti. Glede na to, da je takšna izvedba izredno draga — že sam motor stane 2 do 3 stare milijarde, pa tudi ostali del pogona niso poceni, je prišel do ideje in zaključka, da bi se dalo vse skupaj rešiti bolje, ceneje in enostavneje.

Pri dvigalih je izredno pomembna hitrost dviga, pri čemer se običajno srečujemo tako z zahtevo po velikih in majhnih hitrostih — slednje je pomembno pri transportiranju najtežjih in najdražjih bremen. To smo do sedaj reševali predvsem na dva načina: z mehanskim preklpom znotraj reduktorja (HE Čakovec, HE Haditha...) ali pa tako, da je pogon sestavljen iz dveh kompletnih podpogonov, od katerih vsak deluje samostojno (eden za velike, drugi pa za majhne hitrosti). Obe navedeni rešitvi pa sta precej zapleteni, dragi in poleg vsega tega nista povsem zanesljivi.

Inventivni predlog Ljuba Petronijeviča pa uspešno rešuje pogon kljuge dvigala, izvaja pa se z dvema elektromotorjema. Prvi je 8-polni drsnoobročni elektromotor za majhne hitrosti, drugi pa 4-polni kratkostični za velike hitrosti. Pri takšni izvedbi je pogon zelo zanesljiv in ne prihaja do zastojev zaradi preklopa hitrosti. S tem odpadejo tudi vsi deli, ki so potrebni za mehanski preklap in njegovo kontrolo, bistveno je manjša tudi zahtevnost obdelave reduktorja ter njegova velikost.

V primerjavi z rešitvijo, ki operira z dvema podpogonoma, pa novi sistem pomeni znatno zmanjšanje stroškov, saj je oprema s kratkostičnim elektromotorjem nekaj desetkrat cenejša od opreme z drsnoobročnim elektromotorjem.

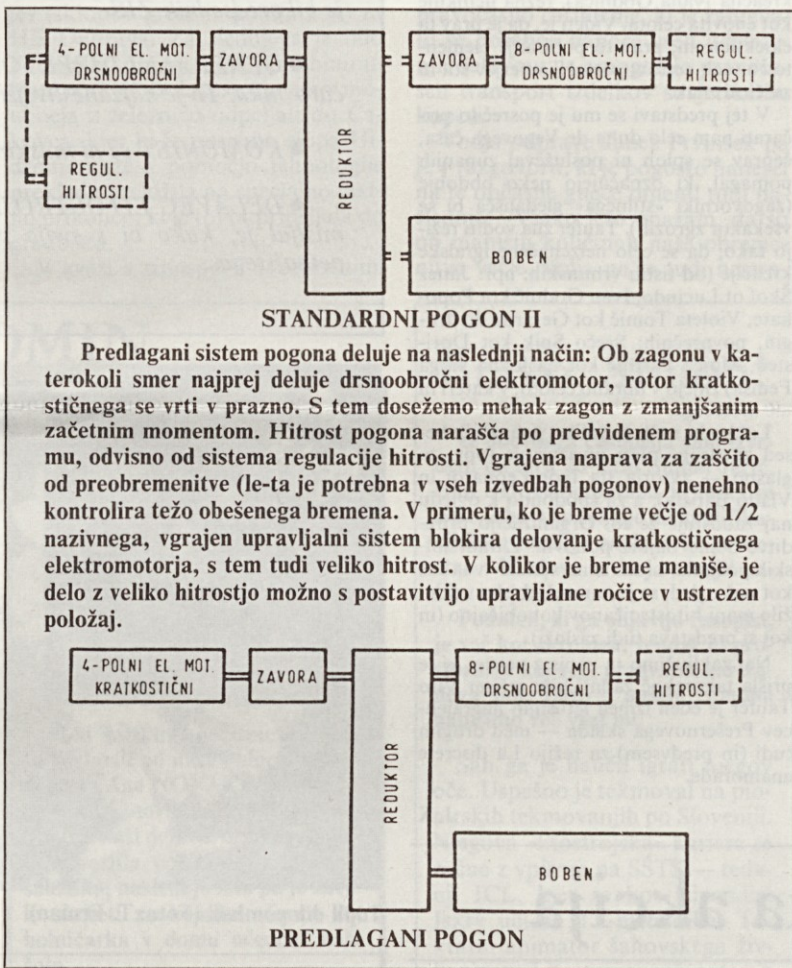
Zaradi takšne poenostavitve pogona je možnost napake v upravljalnem sistemu zmanjšana na minimum, zaradi manjšega števila uporabljenih elementov, pa je znatno olajšano tudi vzdrževanje takega pogona. Najpomembnejše pri tej izvedbi pogona pa je, da deluje zanesljivo, s čemer ohranjamo ugled kvalitetnega proizvajalca.

Od začetne ideje do uporabe v praksi

Avtor inovacije pravi, da je za dokončno oblikovanje ter utemeljitev predloga potreboval približno dva meseca. Pri tem pa ne smemo mimo dejstva, da to pomeni dva meseca po 24 ur dnevno, saj se človek, ki se mu po glavi motajo tovrstne ideje in zamisli, ne more izključiti kot stroj, temveč je z njimi obseden noč in dan.

Oblikovan predlog je Petronijevič posredoval naši inovacijski komisiji, ta pa naprej v nadaljnjo oceno. Ob koncu leta 1986 je svet delavcev tozda IRRP predlog sprejel.

Glede na to, da tudi investitor ni imel bistvenih pripomb, sta bili po tem sistemu izdelani obe dvigali za HE Višegrad: mostno z enim pogonom in nosilnostjo 50 ton ter portalno s tremi pogoni in nosilnostjo 350 ton (dve kljuki z nosilnostjo 175 ton, ki lahko delujeta paralelno).

Obe dvigali sta tudi odlično prenesli praktično preizkušnjo na gradbišču HE Višegrad, kjer zdaj intenzivno in uspešno delujeta že štiri mesece. To je več kot ustrezno zagotovilo o uspešni izvedbi, saj dvigala na hidroelektrarnah opravijo večino svojega dela (95%) v času montaže.

S tem uspešnim preizkusom inovacije pa je nastopil tudi pravi čas za odločitev nagrade avtorju, kot jo je v začetku februarja letos prejel svet delavcev tozda IRRP. Za natančni izračun višine nagrade je služila tehnična kalkulacija, za primer, če bi uporabili rešitev po zahtevah v tenderju ter tehnična kalkulacija po uvedbi inovacije. Inovacija je bila (do sedaj) uporabljena, dvakrat za HE Višegrad, za obe izvedbi pa je znašal inovacijski dohodek 326.064.350 din ali 360,32 povprečnih osebnih dohodkov. Na osnovi tega ter v skladu z veljavnim pravilnikom je bila Ljubo Petronijeviču odmerjena nagrada oziroma posebno plačilo v višini 12 povprečnih osebnih dohodkov.

Nujnost specializiranega dela

Ko sva obdelala ta tehnični del razgovora, sva prešla na splošnejše in poljudnejše teme. Tako sem izve-

del, da je Ljubo Petronijevič po izobrazbi strojni tehnik, da je prišel v Ljubljano iz Pulja in da se je v Litostroju zaposlil leta 1975. Že od vsega začetka dela v tozdu IRRP in sicer v oddelku za elektroopremo. V začetku je nekaj let delal na preoblikovalni opremi, pa tudi na ostalih proizvodih, zdaj pa se že dalj časa ukvarja le z elektroopremo za žerjave. Takšna specializacija se mu zdi potrebna in nujna, kajti prepričan je, da si lahko dober specialist le, v kolikor se povsem posvečaš enemu področju. Na različnih področjih hkrati lahko dosegaš povsem solidne povprečne rezultate, nikakor pa ne nadpovprečnih. »Do takšnega zaključka sem prišel že kot mlad fant, ko sem imel izredno veselje do športa. Tako sem se ukvarjal z vsem hkrati: nogometom, roketom, namiznim tenisom... Žal sem se šele pri petnajstih letih odločil za namizni tenis. Čeprav sem bil in sem še vedno še kar dober, pa bi bil precej boljši, če bi se za »specializacijo« odločil nekaj let prej«.

Takšno specialistično in podrobno poznavanje svojega področja dela ter ustrezna delovna klima in okolje

Avtor inovacije Ljubo Petronijevič

k iskanju inovacij ter k temu, da bi jih prijavljali. Veliko škode povzroča predvsem zavist, ter prevladujoča miselnost, da je tako ali drugače naša dolžnost, da izumljamo, in da smo za to že tako plačani z rednim osebnim dohodkom.

Zaradi tega tudi nekaterih drobnih inovacij, ki so jih imeli pri žerjavih, sploh nismo prijavljali, kar pa je po eni strani precejšnja napaka. Na sploh pa meni, da je nujno seznanjanje širše litostrojske javnosti tako z majhnimi, predvsem pa z velikimi inovativnimi dosežki, saj je to vsa-

komur razumljiv in očiten rezultat znanja in strokovne usposobljenosti. To je po njegovem prepričanju tudi naustrežnejši način uveljavljanja znanja ter njegovega prispevka pri končni uspešnosti proizvoda. To pa še toliko bolj zato, ker se občasne napake in pomanjkljivosti zelo poudarjajo, ob strani pa se pušča prispevek strokovnjakov predvsem pri izdelkih, ki so skoraj praviloma unikatni, kot so dvigala in ki kot takšna zahtevajo pogosto tudi nove in enkratne rešitve.

T. Š.

Inovacije v letu 1988

V času, ko se delajo ali so že zaključene vsakovrstne inventure, je prav, da pogledamo, kakšni so rezultati na področju inventivne dejavnosti v Litostroju v letu 1988.

Odkar sem leta 1986 v našem časopisu prikazal gibanje inovacijskega procesa v Litostroju od leta 1952 naprej, nam je lažje spremljati, primerjati in ocenjevati, v kakšnih kolesnicah se odvija naš inovacijski proces. Lažje nam je tudi iskati vzroke za vzpone in padec ter sprejemati ukrepe za pospešitev tega procesa. Po inovacijsko najuspešnejšem letu 1984 lahko ugotovljamo nenehno upadanje števila prijav vseh oblik inovacij. O vzrokih upadanja števila prijav je bilo na straneh našega časopisa veliko napisanega, kar potrjujejo tudi mnenja in ocene samih inovatorjev. Prepočasno prilagajanje gospodarjenja kriznim razmeram in pogubnemu učinku inflacije vpliva tudi na gibanje inovacijskega procesa. Vsak dan poslušamo, tako v lastnih vrstah kot širše, mnenja in ocene, da se iz krize lahko izvlečemo samo z uporabo več znanja, z večjo kreativnostjo, predvsem pa z večjim in kakovostnim delom. Ko pa je potrebno te kakovostne prvne gospodarjenja tudi ustrezno ovrednotiti in nagraditi, odpovemo.

Vztrajanje na razvrednotenih in preživelih kriterijih vrednotenja ino-

vacijskega dela izrazito vpliva na negativen trend gibanja inovacij.

V letu 1988 smo zabeležili skupaj 24 prijav inovacij: od tega 8 izumov, 10 tehničnih izboljšav in 6 koristnih predlogov. Večinoma so iz tozda IRRP. Odkupili smo tudi pravice na šestih izumih našega nekdanjega sodelavca. V letu 1988 smo pridobili eno patentno zaščito izuma, dve modelni zaščiti ter prejeli 8 odločb Zveznega zavoda za patente, da bo 8 naših izumov zaščitenih s patenti. Število avtorjev in soavtorjev inovacij je 25 naših sodelavcev, kar je vse-

kakor premalo. Inovacijski dohodek, ustvarjen z inovacijami, je težko oceniti, ker večina inovacij še ni ovrednotena zaradi počasnosti dela komisij in strokovnih služb, ki prijavljajo podlage za izračune gospodarske koristi inovacij ter drugih spremljajočih negativnih pojavov pri uveljavljanju inovacij. Ocenjujem, da se inovacijski dohodek, ustvarjen z inovacijami v letu 1988, giblje okoli ene milijarde dinarjev. Ob evidentiranju in prikazovanju inovacijskega dohodka v naši DO vlada prava zmeda. Vsa prizadevanja, da se inovacijski dohodek evidentira in prikazuje po zakonskih določilih, niso prinesla rezultatov. Po mojem mnenju je to eden glavnih vzrokov, da inovacijska dejavnost pri nas ne more zaživeti. Zakoreninilo se je namreč mnenje, da je ustvarjeni inovacijski dohodek nekakšna imaginarna kategorija dohodka, ki se ugotavlja samo s papirji in ne konkretni prihranek na določenem proizvodu oz. naročilu. Tako ustvarjen dohodek v naših razmerah nima niti lastnika niti ni pravilno namensko usmerjen za nagrajevanje inovatorjev, za pospeševanje inovacijske dejavnosti in za pribitek k osebnemu dohodku vseh delavcev, kjer je inovacija uveljavljena in prihranek ustvarjen. S takšnim usmerjanjem inovacijskega dohodka bi se hitreje rušile zapreke, ki so prisotne pri inovacijskem procesu. Dokler bomo rezultate inovacij tretirali samo kot strošek, inovacijski proces ne bo zaživel, in te ugotovitve bomo ponavljali iz leta v leto, storili pa nič.

Vukoslav Živkovič

Pota k moderni in Ažbetova šola

Tik preden so jo zaprli, smo si na pobudo in ob pomoči kulturne komisije ogledali razstavo »Pota k moderni in Ažbetova šola«. Ta zapis prihaja prepozno, da bi vzbudil nova zanimanja. Zato naj bo le kratek pogled nazaj in spodbuda za podobne podvige v prihodnje.

Razstavo, ki je bila odprta od 15. novembra 1988 do 15. januarja 1989 v Narodni galeriji v Ljubljani, je pripravila Katarina Ambrožič, prikazala pa je dela stopetdesetih evropskih slikarjev, pripadnikov štirinajstih narodnosti, ki so bili v času od 1891 do 1905 učenci Ažbetove slikarske šole v Münchnu.

Anton Ažbe je bil rojen 1862. leta v vasi Dolenčice pri Javorjah v Poljanski dolini. Prvi pouk slikarstva je dobil pri uglednem ljubljanskem slikarju Jerneju Wolfu. Šolanje je nadaljeval na umetniški akademiji na Dunaju, kjer pa ni ostal dolgo. Jeseni 1885 se je vpisal na slikarsko akademijo v Münchnu. Njegov slikarski talent je bil hitro odkrit, tako da je že kmalu dobival naročila in svoja dela tudi razstavljal.

Poleg slikarskega pa se je pri Ažbetu zelo hitro razvil tudi pedagoški talent. In tako je na pobudo slovenskih slikarjev Ferda Vesela in Riharda Jakopiča ter ob podpori skupine študentov spomladi 1891 odprl mali atelje, ki pa je kmalu prerasel v veliko slikarsko šolo, v katero so pričeli prihajati učenci z vseh strani sveta in jih je bilo včasih tudi preko sto.

Ažbetovih del je ohranjenih samo petnajst: sedem risb in osem slik, ki se vse nahajajo v Ljubljani. Še vedno ni dokončno ugotovljeno, ali je z ustanovitvijo šole njegovo umetniško delovanje usahnilo. Bolj verjetno je, da so se dela, ki so nastala v tem času, izgubila v vihrav dveh vojn, ali pa se kje zaprašena čakajo, da jih kdo odkrije.

Ažbetova šola je bila v štirinajstletnem obdobju (od 1891 do 1905, to je do Ažbetove smrti) zelo svojevrstna institucija, ki je na meji stoletij in po svojih učencih neizbrisno vplivala na razvoj umetnosti v mnogih evropskih deželah. Iz nje so izšli

Pevski zbor ne počiva

V januarju je Mešani pevski zbor Litostroj sodeloval z litostrojskim pihalnim orkestrom v novoletnem koncertu. Čeprav sta omenjena izvajalca imela le eno skupno vajo 10 minut, lahko ugotovimo, da je koncert uspel in navdušil poslušalce.

Takoj po tem koncertu je pevski zbor nadaljeval z rednimi vajami in 8. februarja je sodeloval na slovesni proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku in Vodnikovi hiši. Prepevali smo trije zbori, za besedno popestritev pa je poskrbela recitacijska skupina. Nastop smo imeli v prijetni dvorani, ki sprejme okrog 100 ljudi in je bila predana namenu 3. februarja letos.

17. februarja pa bomo v jedilnici delavske restavracije Litostroj izvedli celovečerni koncert v sodelovanju z Mešanim pevskim zborom Gradbenega podjetja PIONIR iz Novega mesta. Upamo, da se bo našemu vabilu odzvalo veliko Litostrojčanov in krajanov krajevnne skupnosti Litostroj. Program bo pester in prepričani smo, da bo vsak poslušalec našel pesem, ki mu bo všeč.

Kljub obilici tekočega dela se že pripravljamo na revijo pevskih zborov občine Šiška in seveda na povratni koncert, ki ga bomo izvedli v mesecu marcu v Novem mestu pri pevcih SGP PIONIR.

Prepričani smo, da naši godbeniki ne bodo pozabili na načrte o skupnih nastopih v krajih, od koder se vozijo na delo litostrojski delavci. Načrtov in želja imamo člani pevskega zbora veliko, a kaj, ko samo dobra volja ni dovolj in kljub skromnosti potrebujemo za svoje delo finančna sredstva, ki pa jih je za ljubiteljske dejavnosti vedno manj. Toda, ker radi pojemo in si želimo da bi tudi naši otroci in vnuki slišali in sami peli naše narodne pesmi, ne bomo odnehali.

Magda Kreft

Anton Ažbe: Avtoportret

slavni slikarji, kot so Kandinsky, Jawlenski, Hudeček, Hofman, Okún. In s ponosom si med deli slavnih evropskih imen ogledujemo dela naših slikarjev: Riharda Jakopiča, Ivana Groharja, Nadežde Pe-

Prebrisano dekle

Lope de Vega, najplodovitejši pesnik Zahoda, je napisal skupno 1500 iger (470 je ohranjenih, od 770 pa so ohranjeni samo naslovi), poleg tega še tri romane, štiri novele, devet epov v verzih, tri poučne pesmi, številne priložnostne spise in okrog 300 sonetov.

No, po tem uvodu, ki ima namen vsakomur vzeti sapo, se lahko lotimo poročila o predstavitvi LA DISCRETA ENAMORADA, ki smo si jo kot osrednjo januarsko prireditev ogledali v Mestnem gledališču ljubljanskem. Ustvarjalci predstave so namenoma pustili originalni španski naslov (zveni bolj skrivnostno in že samo s tem vzbuja radovednost), pa še mi ostanimo pri njem.

Lope de Vega je zapisal: »Pišem tako kakor ljudje, ki hočejo, da bi jim ploskali. Če namreč ljudje plačajo, da bi gledali igro, potem jim moraš dati komedijo, da jim bo všeč!« V gornjem citatu tiči vsa modrost, zakaj je uprava MGL naredila tak repertoarni izbor in zakaj tak tip gledališča publiki ugaja. No, tokratna uprizoritev pa je hkrati dobra zabava in še nekaj več, saj ugaja celo kritikom. Za to imajo zasluge ustvarjalci predstave: Andrej Brvar, ki je opravil priredbo prevoda, Emil Filipčič, ki je opravil dramaturgijo in ki nastopa tudi kot »scenski delavec« (med menjavami scene nam duhovito natrosi kup zanimivosti o avtorju Lopeju de Vegi in o njegovem času), predvsem pa Vito Taufer, ki se je podpisal pod scenografijo in režijo. Za režijo lahko z eno besedo rečemo, da je briljantna (hitra, elegantna, zelo učinkovita). Presenetljivo je, da kljub vsej stilni raznolikosti elementov, ki jo sestavljajo

trovič, ki se jim enakovrno postavljajo ob bok.

Ažbe je svojo šolo zasnoval na »načelu krogle« in »načelu kristalizacije barv«, čeprav je dopuščal učencem veliko svobodo in so iz nje izšli slikarji, ki so se kasneje povetili različnim slikarskim smerem. Načelo kristalizacije barv pa je mnoge njegove učence usmerilo v impresionizem, ki je bil tudi na tej razstavi bogato zastopan.

Impresionizem je v slikarstvu prav gotovo posebno obdobje, ki je blizu tudi povprečnemu gledalcu in je lahko razumljivo. Morda je ravno zato razstava pritegnila tako veliko zanimanje javnosti. Ko smo se sprehajali po štirih sobah med razstavljenimi eksponanti, smo vsrkavali vse bogastvo barv, igre svetlobe in senc, impresij, ki so jih slikarji vdahnili platnom. Vsaka pogled je odpiral nov vtis, novo lepoto. To je težko opisati. To je bilo treba doživeti. Ogled razstave je bil več kot doživetje. Bil je obogatitev vsakdana.

Alenka Gogala

Pust širokih ust

Še najbolj so se Pusta in pustnega praznovanja razveselili v vrtcu. Na pustni torek smo obiskali otroke v VVZ Litostroj, žal pa smo jih našli že pri kosilu, zato tudi »kostumi« niso več popolni. Ampak rajanje je pa bilo veselo — to pa že! (Foto: E. L.)

Kako se je kdo maskiral

• **SLOBODAN MILOŠEVIĆ** se je maskiral v Napoleona. Sr-bija, kakršna je, je postala premajhna za njegovo veličino.

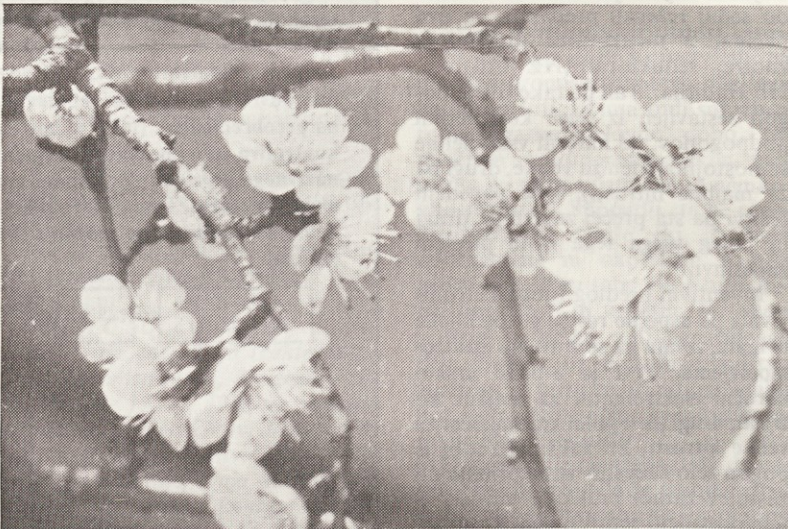
• **BRANKO MIKULIĆ** se je maskiral v predsednika Mednarodnega monetarnega sklada. To je funkcija, ki jo je pogrešal, ko je bil predsednik ZIS.

• **GENERALNI DIREKTOR LITOSTROJA** se je maskiral v čarovnika. To je najzaneslivejši način za rešitev Litostroja.

• **KOMUNIST** se ni maskiral. Samo zardel.

• **DELAVEC LITOSTROJA** se prav tako ni maskiral. Razmišljal je, kako bi s svojo plačo preživel od petnajstega do petnajstega.

Milan ANIČIĆ

Topli dih pomladi (Foto: T. Erman)

Krvodajalska akcija

Takoj po novoletnih praznikih smo Litostrojčani v okviru občinskega Rdečega križa izvedli krvodajalsko akcijo, ki se je je udeležilo 67 krvodajalcev.

Število je znatno manjše, kot smo bili navajeni pred leti, ko se je na Zavodu za transfuzijo krvi zbralo tudi do 190 krvodajalcev. Kje iskati vzroke za tak osip? Morda smo krivi aktivisti, morda splošna družbena situacija, morda strah pred aidsom, morda popraznični čas, morda pa še kaj.

Ker je krvodajalstvo na splošno v upadanju, bo verjetno Rdeči križ tisti, ki bo skušal ugotoviti prave vzroke in organizirati akcije tako, da bo na odvzem krvi prišlo čimveč ljudi.

V Litostroju smo kljub zmanjšanemu odzivu zadovoljni, saj je 67 krvodajalcev iz ene delovne organizacije kar lepo število. Zadovoljni smo tudi zato, ker so bili med krvodajalci tudi taki, ki so kri darovali prvič. Med temi je bil komaj 18-letni krvodajalec in tri krvodajalke. Prvič so kri darovali: Desanka BOJIČ, Nataša DUJMOVIČ, Domen IVANC, Marko JERAJ, Stanislav KOČJAN, Avgust LEVAČIČ, Gabriel MACEK, Bojan PEČAR, Anica PEČJAK, Jože POVŠIČ, Andrej RIFEL, Aleksander STELE, Bruno ŠAVLI, Igor ŠEBENIK, Jakob VERČIČ, Franc ZORE.

Ob tej akciji je že več kot 40-krat daroval kri Branko Šuštaršič, več kot 35-krat Marjan Rot, Konrad Blaž in Andrej Frantar, več kot 20-krat pa Janez Starman, Drago Lesjak, Franc Krajnik, Franc Kovačič, Ivan Jus, Slavko Hren, Franc Hočevan, Janez Gladek, Marko Breznikar in Vilijem Šterbenc.

Udeležba po tozdihi pa je bila naslednja:

TOZD Obdelava — 19 krvodajalcev
TOZD Montaža — 11 krvodajalcev
TOZD PUM — 10 krvodajalcev
TOZD IVET — 7 krvodajalcev
TOZD IRRP — 7 krvodajalcev
TOZD TVN — 4 krvodajalci
TOZD PZO — 2 krvodajalca
TOZD ZSE — 2 krvodajalca
TOZD Prodaja — 1 krvodajalec
DS SSP KSS — 2 krvodajalca
DS PFSR — 2 krvodajalca

Vsem udeležencem krvodajalske akcije 5. januarja 1989 se za njihovo humano odločitev zahvaljujemo in želimo, da bi nas bilo ob naslednji akciji še več.

Magda Kreft

Zakaj pošiljamo časopis Litostroj delavcem po pošti

Pozorni bralci časopisa Litostroj ste verjeno opazili, da smo s 1. januarjem 1989 zapisali v glavo časopisa številko 30 (leto XXX) kar pomeni, da smo z letošnjim letom prešli v trideseto leto izhajanja časopisa LITOSTROJ. Ta spoštljiva številka nam tudi pove, da že trideseto leto ohranjamo in razvijamo tradicijo in image tovarne ne le za njenimi plotovi znotraj tovarne, pač pa v širši javnosti, kamor nedvomno spada tudi družina slehernega zaposlenega v Litostroju. Zato že trideseto leto pošiljamo naš časopis delavcem in njihovim družinam na dom.

Odločitev o tem je bila torej sprejeta že pred tridesetimi leti za prvo številko časopisa, kar se je ohranilo do danes in potrebno je, da ostane ta tradicija tudi za naprej.

Zakaj? Časopis LITOSTROJ je registriran kot javno sredstvo obveščanja za informiranje delavcev Litostroja, njihovih družin in širše javnosti o vseh poglavitnih zadevah, ki se dogajajo v tovarni. Zato ga (razumljivo po pošti, ko ne gre drugače) pošiljamo ne le delavcem, pač pa tudi našim upokojemcem, štipendistom in našim delavcem, ki služijo vojaški rok, in številnim institucijam, delovnim organizacijam in poslovnim partnerjem v Jugoslaviji. Nekaj izvodov gre tudi preko naših meja, na naša gradbišča v svetu in prijateljskim podjetjem v Sovjetsko zvezo in na Čkoslovaško.

Med ostale razloge, zakaj Litostrojčanom pošiljamo časopis na dom, je tudi dejstvo, da so prav to želeli že pred mnogimi leti delavci sami. Tako so želeli kar najbolje seznanjati svoje družinske člane z razmerami v tovarni, v kateri delajo. S tem so bili brez dvoma v vseh obdobjih ustvarjeni pogoji pripadnosti poklicu in delu v Litostroju ter tradiciji industrijskega razvoja. V Litostroju zato ni malo primerov (o čemer smo že pisali tudi v časopisu), da so zaposleni očetje, sinovi in hčere ter matere in drugi, skratka v nekaterih primerih že tretja generacija. S tem se prenaša in razvija tudi znanje ter pripadnost in industrijska tradicija tovarne.

Časopisa delavcem gotovo ne pošiljamo na dom le zaradi tega, ker si s tem povzročamo stroške (ki sicer niso veliki).

Spričo navedenih dejstev je tako gledanje stvari zelo ozko. Mnogim družinam je litostrojski časopis dragocen in zaželen. To vidimo po tem, kako mnogi reagirajo, če ga po pomoti ali slučajno ne dobijo. Mnogim družinam pa je litostrojski časopis tudi edini časopis, ki ga poštar prinese v njihov nabiralnik.

Pa še to: Čas, ki ga prebijemo v tovarni, je namenjen dobremu delu, v krogu družine pa vendarle najdemo več časa za prebiranje našega časopisa.

Uredništvo

Iz Litostroja k naročnikom po kopnem in po morju

Vsa specifičnost litostrojske proizvodnje, predvsem pa neenakomerna porazdelitev proizvodnje skozi leto, se odraža tudi v končnem postopku — odpravi naših proizvodov naročnikom. Občasnim vrhuncem v letu sledi že tradicionalna decembrska gneča, ko delavci odprave le s težavo ter izjemnimi napori in nadurnim delom pripravijo in pospremiijo za dolgo pot do naročnika in plačnika vso kopico proizvodov, ki morajo zapustiti delovne organizacije še pred novim letom.

Čeprav je bilo v lanskem letu potrebno odposlati iz tovarne nekaj manj proizvodov kot v letu 1987, pa je bilo dela z odpravo v tujino in po Jugoslaviji ogromno, včasih še celo preveč.

Glede transportov v tujino je še vedno daleč pred vsemi drugimi na prvem mestu Sovjetska zveza in nasploh vzhodni blok, bilo pa je tudi nekaj izvoza v dežele, ki plačujejo s konvertibilnimi valutami (Španija, Grčija, ZDA ...).

Po posameznih proizvodnih vejah so na izvoznem področju dala naši odpravi največ dela preoblikovalna oprema, sledijo: oprema za hidroelektrarne (Stratos), črpalke za jedrske elektrarne (SZ), reduktorji, viličarji (Španija) in ulitki (Nemška demokratska republika).

V Jugoslaviji pa smo največjo količino naših proizvodov poslali za HE Dubrava, sledi pa oprema za še ne zaključeno HE Djale, preoblikovalna oprema (kooperacija z Beliščem za Sovjetsko zvezo, veliki preoblikovalni stroj za Djure Djakovića), veliko različnih ulitkov, žerjavi (predvsem za Višegrad), strojni deli (ventilator) za VTI Žarkovo, dizelski motorji (ki jih v naših ladjedelnih vgrajujejo v ladje za naše in

tuje kupce), viličarji (očitno je postalo počasno izginjanje rumenega polja pred TOZD TVN) ter male hidroelektrarne.

Naši proizvodi so v letu 1988 v glavnem potovali po kopnem in to pretežno z železnico, po cestnih poteh pa smo transportirali predvsem opremo za HE Stratos v Grčiji.

Del opreme za HE Stratos pa je bil odposlan tudi po morju s čarter-sko ladjo (heavy lifter). Ladje pa smo uporabili tudi pri transportih v Ameriko (rezervni gonilnik za Chrystal Dam) in Afriko.

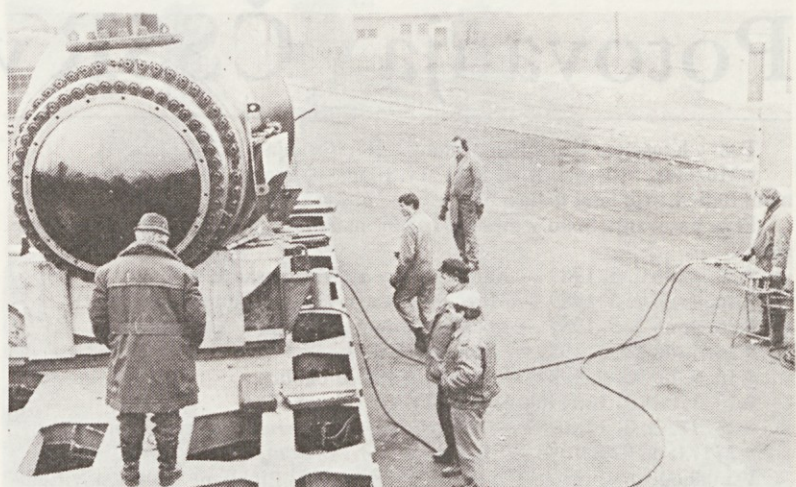
V preteklem letu je bilo tudi nekaj specifičnih tovorov, ki so zahtevali posebno pozornost in poseben transport. To sta bila **transporta dveh gonilnikov za HE Stratos** (o tem smo obširneje pisali v eni prejšnjih številč časopisa) ter **transport dveh moulinejev** (sklopov gredi in gonilnikov) za HE Dubrava. Za slednjega je bilo potrebno organizirati kombiniran transport — iz Litostroja smo moulineja z železnico odpeljali do Čakovca, kjer ju je posebna ekipa Hidromontaže s pomočjo tehnologije preklada preložila na specialno cestno prikolico, ki je tovor pripeljala do gradbišča.

V zvezi s transporti ter možnimi

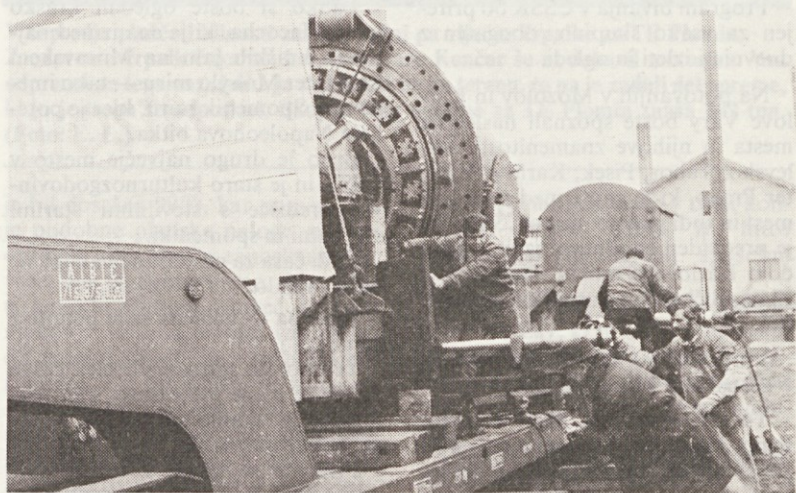
okvarami, do katerih lahko pri tem pride, pa velja omeniti našo novo pogodbo z Zavarovalno skupnostjo Triglav. Nova pogodba o odprtem kritju — mednarodni cargo velja od skladišča do skladišča ne glede na relacijo, kar za nas v primeru poškodbe med transportom predstavlja precejšnjo prednost v primerjavi s staro zavarovalno pogodbo. Stara pogodba je namreč veljala le za prevoz do jugoslovanske meje ali luke. Ob morebitni poškodbi je bilo pogosto zelo težko ugotoviti, kje je prišlo do poškodbe (na primer, če je pri prevozu proizvoda v Sovjetsko zvezo prišlo do poškodbe na Madžarskem).

V lanskem decembru je bilo potrebno odposlati veliko proizvodov preoblikovalne opreme ter črpalk za jedrske elektrarne — oboje je bilo namenjeno v Sovjetsko zvezo. Časovna stiska je bila tako huda, da je bila naša služba za odpravo prisiljena mimo uradnih zvez navezati stike še v drugih kanalih, tako da je bilo lahko pravočasno in uspešno izvedeno carinjenje vseh pošilk (proizvodi so bili ocarinjeni na tleh, kot se temu reče), njih vrednost pa je znašala 25 milijard dinarjev. Uspešno in pravočasno carinjenje, ki je zahtevalo še posebne napore vseh udeleženi delavcev, je omogočilo pravočasen transport izdelkov sovjetskemu kupcu.

Vodja odprave Janez Prvinšek pa je v razgovoru, ki je pogosto nanese na te občasne gneče omenil tudi naslednje: »Vsako leto opažam, da so ob manjših količinah naše obremenitve večje, večja pa je tudi nestrp-

Tovor je že v celoti prestavljen na specialno cestno prikolico. Ob strani je vidna naprava za upravljanje celotnega postopka.

Začetek pretovarjanja moulineja za HE Dubravo. Na fotografiji je dobro vidno potiskanje tega dela opreme za hidroelektrarne iz vagona na cestno prikolico. (Foto: M. Javoršek)

nost in težave pri terminih odprav. Vse manj časa nam ostaja, da bi normalno opravljali svoje delo. Zato si želimo, da bi se z reorganizacijo kaj bistvenega spremenilo tudi na

tem področju, tako da bi proizvodnja potekala po planih in da bi bila enakomerno porazdeljena skozi celo leto ...»

t. š.

V SPOMIN

V petek, 20. januarja, smo se na pokopališču v Šentrupetru za vedno poslovili od našega sodelavca Branka Šivavca.

Branko, tvoja nanadna smrt nas je močno prizadela. Vedeli smo za tvoje težave, saj niso bile prav nič drugačne, kot jih imajo ostali mladi, še posebno mlade družine. Lansko pomlad smo z zadovoljstvom ugotavljali, da si prebrodil večino težav, da se je tudi za tvojo družinico začela nova pomlad, saj si prihajal na delo zopet dobre volje. Iz dneva v dan smo ti zaupali bolj odgovorna dela, ki si jih tudi uspešno in odgovorno opravljal. Pridružil si se skupini najboljših. Še ne dolgo tega, ob zaključku starega leta, si nas razveseljeval s svojo harmoniko.

Zato še danes ne moremo razumeti, da si nas tako nenadoma zapustil.

Ohranili te bomo v lepem spominu kot dobrega sodelavca in prijatelja.

Sodelavci iz brusilnice hidravličnih oblik TOZD Obdelava

ZAHVALA

Mnogo prežgodaj naju je zapustil najin ljubljini mož in očka Branko ŠIVAVEC.

Iskreno se zahvaljujem DO ZPS TZ Litostroja, njegovim sodelavcem iz brusilnice hidravličnih oblik (TOZD OBD), delavcem DS PFSR za podarjeno cvetje, izraze

Med šolskimi počitnicami smo se poslovili od naše dolgoletne sodelavke Ane NOVAK. Ana je bila rojena 16. novembra 1913 v Ljubljani. V naši delovni organizaciji se je zaposlila poleti 1954 leta kot snažilka, naslednje leto pa je začela skrbeti za bolnike učence kot bolničarka v domu učencev naše šole.

Naše Ane se spominjamo kot skrbne, pozorne in delovne sodelavke, učencem je bila kot druga mama, pomagala jim je z nasveti in s svojo skrbno nego in lepim odnosom poskrbela, da so njeni učenci lažje premostili oddaljenost doma.

Vsi, ki smo našo Ano poznali, jo bomo ohranili v lepem spominu.

Sodelavci

ZAHVALA

Izguba mame, stare mame in prababice nas je zelo prizadela, kljub bolezni, ki jo je pestila že dlje časa. Zato smo še posebej hvaležni vsem znancem, prijateljem, sosedom in še posebej njenim bivšim sodelavcem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti.

Za poslovilne besede se posebej zahvaljujem tovarišici Vesni Tomc in tovarišu Alfredu Tomažiču, enako hvala pa tudi litostrojki godbi. Hvala vsem, ki so sočustvovali z nami in imeli radi Ano Novak!

Hčeri Anka in Olga z družinami in družina Ardalich

sožalja, denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Enako se zahvaljujemo govorniku tovarišu Stanetu Cizlju za poslovilne besede ob odprtem grobu, pihalnemu orkestru Litostroja in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala vsem! Žena Branka

Bravo, Simon!

Iz dnevnega časopisja smo izvedeli, da igra 26-letni Simon Jerič, član ŠD Avtomontaža Vrhnika in naše šahovske sekcije na kvalifikacijskem turnirju za državno prvenstvo v Kladovu in da je osvojil naslov mojstra.

Podatek, ki ga objavijo časopisi, je več kot skromen, vendar ni prostora za kaj več, predvsem kar zadeva šah. Zato o našem Simonu napišimo več vsaj mi.

Šah ga je naučil igrati njegov oče. Uspešno je tekmoval na pionirskih tekmovanjih po Sloveniji. Njegova »litostrojka« kariera se začne z vpisom na SŠTS — tedajnji ICL, kjer se kot štipendist Iskre uči za TT-mehanika. Takratni animator šahovskega življenja v Litostroju naš veteran Ivan Kobler ga pripelje v ekipo. Tako začne Simon kot prvokategorik nastopati za Litostroj.

Po končanem šolanju zgine Simon z litostrojke scene: gre delat v Iskro in potem na teren (Bosna in Črna gora).

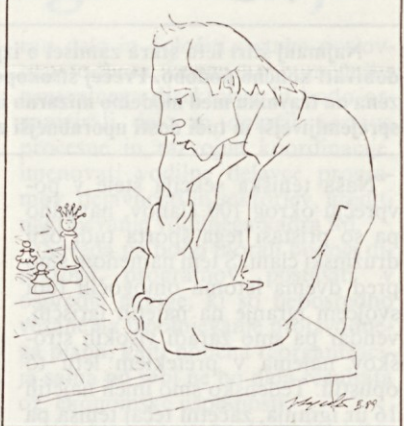
Po treh letih se terena »naveliča«, pride nazaj in se zaposli v Litostroju kot vzdrževalec TT naprav, direktni povod pa je bil nakup nove telefonske centrale. Jasno, šahisti ga takoj najdemo in spet je Simon na litostrojskem »odru«.

Vendar delo na terenu le pusti svoje posledice: sovrstniki, s katerimi se je enakovredno kosal na pionirskih in mladinskih tekmovanjih, so dokaj daleč pred njim. Morda je Simon imel srečo, da je padel v močno litostrojko ekipo, kar je bilo spodbuda za resno teoretično delo, razširitev otvoritvenega repertoarja, največ zaslug za uspeh pa ima sam, s trdim delom in resnim pristopom.

V zelo kratkem času so rezultati tu. Na prvenstvu druge republiške lige leta 1985 osvoji Simon naslov mojstrskega kandidata, leta 1987 se na polfinalu repu-

bliškega prvenstva v Ptujju kvalificira za finale v Žalcu. Kot neizkušen amater občuti vso moč republiškega šahovskega mlina. Vendar Simon ne bi bil Simon, če pri naslednjem koraku ne bi dokazal, da je bil prejšnji spodrseljaj trenutnega značaja, ali pa, če hočete, zalet za naprej! Na naslednjem kvalifikacijskem turnirju za republiško prvenstvo je Simon prvi in se kot »outsider« bori do konca republiškega prvenstva na Vrhniku za prvo mesto, nakar pristane na tretjem mestu, osvoji rating in se uvrsti na polfinale državnega prvenstva. In zdaj smo pri turnirju v Kladovu. Simonov turnir je po moči skoraj enak Pirčevemu memorialu (povprečni rating 2410). V 13 kolih je osvojil 17 točk, naslov nacionalnega mojstra ter rating 2400 (za pojasnilo: to je rating mednarodnega mojstra). Za nasprotnike je imel: 1 mojstra, 1 FIDE — mojstra, 9 intermojstrov in 2 velemojstra! Zares, grozljiva zasedba!

Povejmo še en podatek, ki do sedaj ni bil registriran: po uspehih na turnirjih v zadnjih dveh le-

tih je Simon izpolnil tudi normo za FIDE mojstra, kdaj bo pa to tudi uradno postal, je odvisno od tega, kdaj bo nakazal 100 švicarskih frankov mednarodni šahovski organizaciji FIDE. Kot vidite, ni nič zastonj!

Pa še to: da se ni kvalificiral za državno prvenstvo, je verjetno najbolj »razveselilo« njegovo potrpežljivo Bojano, ker ga potem spet kakšen mesec ne bi videla.

V. Lagudin

DELEGACIJA HUMANISTIČNE PARTIJE ČILA NA OBISKU

Sredi januarja so bili na obisku v Litostroju člani delegacije Humanistične partije Čila, ki jih je vodil njihov predsednik Tomas Hirsch. V pogovoru s predstavniki vodstva, samoupravnih organov in sindikata naše delovne organizacije so se zanimali za samoupravljanje v praksi in participacijo delavcev pri odločanju. (Foto: T. Š.)

Potovanja v ČSSR v letu 1989

Tudi v letošnjem letu bomo organizirali potovanja v ČSSR: v Mozolov, Milevsko, Karlove Vary, Blansko, Brno. Odločite se in potujte z nami tudi vi, svoj letni dopust preživite v ČSSR!

Prva potovanja bodo v mesecu aprilu, nadaljevala pa se bodo še skozi vse leto:

- 25. 4. do 2. 5. 1989 — Karlovy Vary ali Marjanske Lazny
- 26. 4. do 2. 5. 1989 — Mozolov in Karlovy Vary (kombiniran izlet)
- 26. 4. do 2. 5. 1989 — Blansko (Brno in okolica)
- 20. 5. do 24. 5. 1989 — Blansko (Brno)
- 16. 9. do 23. 9. 1989 — Karlovy Vary — okolica
- 25. 11. do 2. 12. 1989 — Karlovy Vary — okolica
- 25. 11. do 2. 12. 1989 — Karlovy Vary in Mozolov (kombiniran izlet)
- 27. 12. do 2. 1. 1990 — Blansko — silvestrovanje

Vsi odhodi so predvideni zjutraj z avtobusom iz Ljubljane, povratek v Ljubljano pa je v večernih urah določenega datuma.

Program bivanja v ČSSR bo prirejen za vsako skupino, obogaten z dnevnimi izleti in ogledi.

Na potovanjih v Mozolov in Karlove Vary boste spoznali naslednja mesta in njihove znamenitosti: Milevsko, Tabor, Pisek, Karlove Vary, ter Prago, ki je eno izmed najlepših mest in tudi glavno mesto ČSSR. Tu je predviden enodnevni izlet z ogledom Karlovega mostu, Hradčanov, Zlate uličke, Staromestskih namesti itd.

Prav tako so zanimiva potovanja v Blansko in Moravski Kras.

Tu so predvideni izleti v mesto Brno, Prostějov, Olomouc ter ogled znamenitosti in kulturnozgodovinskih objektov, spomenikov. Seveda so v vseh programih predvideni tudi ogledi gradov, s katerimi se ponša češka dežela in v katerih spoznate delček češke kulture in njene preteklosti.

Lahko si boste ogledali kraško jamo Macocha, ki je ena izmed najlepših kraških jam na Moravskem krasu, ter Mohylo miru — tako imenovani Spomenik miru, kjer je potekala Napoleonova bitka.

Brno je drugo največje mesto v ČSSR in je staro kulturnozgodovinsko središče s številnimi starimi stavbami in spomeniki.

Tudi časa za morebitne nakupe ne bo manjkalo.

Sicer pa — odločite se in potujte z nami!

Želimo, da spoznate delček češke dežele in njene preteklosti, kajti potovanje je iskanje neznanega, novega, novih spoznanj...

Prijavite se lahko v tozdu ZSE — Oddelek Počitniški domovi in izletništvo ali na telefon 10-21 ali 10-20, kjer dobite tudi vse informacije. Prijave sprejemamo do zasedenosti avtobusa. Veljajo splošni pogoji oddelka.

Cena aranžmaja vsebuje: avtobusni prevoz, polne penzione, vstopnine ogledov, vodstvo in organizacijo potovanja.

Z vami lahko potujejo tudi vaši ožji družinski člani, sorodniki, prijatelji...

Ob prijavi je potrebno predložiti naslednje podatke:

Ime in priimek, rojstne podatke, naslov stalnega prebivališča in številko potnega lista.

Plačilo je možno na tri obroke. Prvi obrok se vplača mesec dni pred odhodom, ostala dva obroka pa v naslednjih dveh mesecih.

Pri vplačilu prejme prijaviteljenec program letovanja.

Informativna trenutna cena potovanja:

7 dni: za delavce TZL: 554.000; za ožje druž. člane: 664.500; za zunanje člane: 745.000;

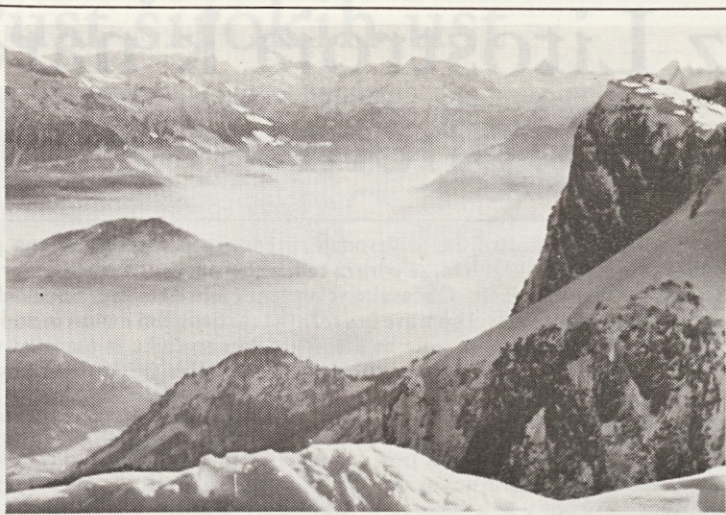
6 dni: za delavce TZL: 510.000; za ožje druž. člane: 605.000; za zunanje člane: 674.000;

5 dni: za delavce TZL: 463.000; za ožje druž. člane: 545.000; za zunanje člane: 605.000.

Pridrujemo si pravico do zvišanja cene (porast dnevnih stroškov, in povišanje cene avtobusa) ali odpovedi potovanja (kolikor bo število prijavljenih oseb premajhno).

Potujte z nami, mi pa se bomo potrudili, da boste z našo organizacijo zadovoljni!

TOZD ZSE
Počitniški domovi in izletništvo

V dolini je mraz (Foto: T. Erman)

Pred zborom planincev

Odbor litostrojskega planinskega društva je izbral 2. marec za redno letno srečanje svojih članov. Zbrali se bodo v jedilnici Proizvodnje preoblikovalne opreme, se pogovorili o delu v preteklem letu in pregledali, dopolnili in potrdili načrte za jubilejno — 40. leto obstoja, v katero stopa društvo.

Srečanje bo lepa priložnost za razmišljanje o pomenu in ciljih najstarejše družbene organizacije v Litostroju. Ta je v času svojega delovanja kot vse podobne, ki jih poganja in ohranja pri življenju le ljubiteljska zagnanost, doživljala večja in manjša nihanja dejavnosti.

Kakšno je bilo stanje v preteklem letu? Planinski kotichek v časopisu, ki je vsaj na zunaj pomenil spodbudno znamenje društvenega življenja, počasi prepušča prostor zapisom o drugih dogodkih v podjetju in izven njega. Je to znak pojemajočega zanimanja za gornišstvo? Mar se gorniški duh izgublja v vsakdanjih skrbih, živlenskih tegobah, borbi za preživetje? Ali pa je gorniška misel prišla v eno tistih obdobij, ko se njegova moč ne izraža toliko v zunanjih znakih, kot jih kažejo propagandne akcije, ampak vztrajno živi in deluje v srcih svojih zvestih (privržencev).

Kako bi se sicer kljub neorganiziranim izletniškim akcijam ljudje vse pogostejše srečevali v gorah: od najbližje Šmarne gore in Polhogorajcev do vrhov v Grintovcih in Julijcih. Prav gotovo zato, ker jih žene tja hrepene nje po lepoti, zdravju, svobodi in bi se radi umaknili iz mestnega hrupa in zastrupljenega ozračja v kraje, kjer »tišina šepeta«.

Ne verjamete?
Treba je doživeti.
O srečanju planincev bomo poročali v naslednji številki.

ETO

BOMO KONČNO DOBILI SVOJA TENIŠKA IGRISČA?

Zdaj gre zares

Najmanj štiri leta stara zamisel o izgradnji lastnih teniških igrišč je začela dobivati končno podobo. Precej širokopotezna želja o izgradnji plavalnega bazena na travniku med modelno mizarno in železniško progo, se je umaknila dosti sprejemljivejši in tudi dosti uporabnejši zamisli — teniškim igriščem.

Naša teniška sekcija šteje v povprečju okrog 100 članov, navadno pa so pristaši tega športa tudi ožji družinski člani. S tem namenom smo pred dvema letoma omogočili tudi svojcem igranje na najetih igriščih, vendar pa smo zaradi visokih stroškov najema v preteklem letu to opustili. Tedensko smo imeli najetih 16 ur igranja, začetni tečaj tenisa pa je opravilo okrog 75 začetnikov. Samo najemnina za lansko leto pa je znašala 240 starih milijonov, kar je pomenilo kar veliko vsoto.

Člani za svojo pripadnost sekciji seveda plačujejo tudi določeno članarino. Le-ta je bila lansko leto 1 stari milijon, letos pa se je dvignila na 5 milijonov. Morda se bo ta skok komu zazdel visok, vendar je v primerjavi s članarinami drugje, kjer znašajo sezonske karte okrog 30 starih milijonov, če vedno minimalen. Vzrok našega povišanja je tudi želja članov sekcije, da bi tudi z lastnimi sredstvi prispevali k izgradnji novih igrišč.

Skoraj štiri leta je bilo treba, da smo končno dobili lokacijsko dokumentacijo, to pa je tudi zelena luč za začetek in pristop h konkretnemu delu. Čas je denar — zato je bil na začetku letošnjega leta izvoljen tudi gradbeni odbor, ki je nadomestil prejšnji iniciativni odbor za izgradnjo teniških igrišč v Litostroju. Gradbeni odbor šteje 22 članov, od katerih ima vsak svoje zadolžitve, koordinator vseh del pa je Josip Kesič, dipl. ing. iz tozda IRRP. Izvoljen je bil tudi novi predsednik teniške sekcije Stevo Glumpak, ki je prevzel funkcijo dosedanjega predsednika Aca Kompoša.

Osnovna naloga gradbenega odbora je, da čim hitreje in s čim manjšimi stroški zgradi štiri teniška igrišča, steno za igranje, šolo in vadbo, ter montažni sanitarni voz, v katerem bosta dve stranišči, dve tuš kabini, dve garderobi ter izposojevalnica opreme. Zelo velik, vendar nujen strošek je tudi postavitev ograje, ki bo omejevala vsa igrišča ter jih

ločevala od tovarne. Ves kompleks bo namreč imel poseben vhod, saj bo po zaključku del igranje omogočeno v dopoldanskem času tudi našim svojcem in otrokom ter krajanom

Predsednik gradbenega odbora za izgradnjo tenis igrišč v Litostroju Josip Kesič

naše krajevne skupnosti, popoldanske ure pa bodo rezervirane izključno za delavce Litostroja. S tem namenom se bomo po izgradnji prvih dveh igrišč skušali povezati tudi s KS, ki nam bo morda finančno pomagala pri izgradnji naslednjih dveh.

Če bi želeli opraviti vsa potrebna dela »na ključ«, bi vse skupaj po sedanjih kalkulacijah stalo 15 starih milijard. Ker pa je akcija zapeljana tako, da bi si čim bolj pomagali s prostovoljnim delom, z litostrojsko mehanizacijo in materiali, ki jih v tovarni imamo, se bodo stroški znižali vsaj za polovico. Vse to pa pomeni prostovoljno delo članov (od katerih naj bi vsak opravil okrog 25 — 30 prostovoljnih ur), do izvedenega časa delavcev ter uporabe mehanizacije v prostem času, ko redna proizvodnja strojev ali ljudi ne potrebuje.

Prostovoljno je tudi delo članov gradbenega odbora, odvisno od njihovega dela (pa seveda tudi od vremena) pa je tudi hitrost izgradnje. Po načrtih bi morali biti do konca poletja končani dve igrišči, za njima še dve in stena ter čim hitreje tudi sanitarni voz oz. montažni večnamenski objekt.

Da bi se v te namene stekalo zares čimveč razpoložljivega denarja, bomo za letošnje leto najeli tudi manj ur na drugih igriščih, ne smemo pa jih popolnoma ukiniti že zaradi kontinuitete igranja in turnirjev, ki jih imamo v načrtih, in seveda zaradi osnovne dejavnosti, zaradi katere so se člani sploh vključili v sekcijo.

Morda se bo komu zazdel načrt izgradnje štirih igrišč preveč širokopotezen za Litostrojo. To ni res. Že veliko delovnih organizacij je že pred leti ugotovilo, kako smotrno je imeti lastna igrišča, saj je ta šport iz leta v leto bolj priljubljen. Da omenim le nekatere, ki igrišča že imajo in zraven dograjujejo še nova: Iskra — Center za elektrooptiko, KEL, Plinarna, Gradis, Smelt, Lesnina itd. Med drugim pa nikakor ne morem pozabiti tudi tistega na gradbišču na Djalah, ki so si ga zraven upravne stavbe zgradili investitorji (sredi prave puščave)! Teniški tudi že dolgo ni več igra privilegirancev, ki smo jih le sem ter tja lahko gledali po televiziji. Res je oprema precej draga (še bolj cena ur igranja, ki pa se je bomo s svojimi igrišči znebili), vendar pa tudi smučanje, ki je postalo nacionalen šport sploh ni več poceni. Za nas pa bo še velika dodatna ugodnost tudi v možnosti izposojanja opreme — loparjev in žogic.

Ta investicija se nam bo zelo hitro izplačala, da sploh ne govorimo o prednostih, ki jih ima tudi ta šport za zdravje in aktivno preživljanje prostega časa naših delavcev.

M. M.

Naslovnik neznan

V januarju je bilo vrnjenih 14 časopisov Litostroj z naslednjimi naslovi:

Todor Bačinac, Nedohova 10, 61210 Lj. Šentvid: Milan Čamič, Pot na Poljane 11, 61361 Brezovica; Matjaž Kovšca, Malo polje 13, 61370 Logatec; Vlatko Kristić, Ul. bratov Kotar 21, 61000 Lj.; Ranko Kurtović, Bratovševa ploščad 30, 61000 Lj.; Nikola Jug, Šarhova 32, 61000 Lj.; Andrej Kodba, Borovniška 11, 61000 Lj.; Blanka Macinković, Brilejeva 20, 61000 Lj.; Ljiljana Nejković, Njegoševa 6, 61000 Lj.; Branko Pečnik, Zarnikova 4, 61000 Lj.; Čedomir Radivojević,

Šmartinska 245, 61000 Lj.; Nina Ramšak, Medvedova 6, 61000 Lj.; Slavko Šinkarčul, Murnikova 20, 61230 Domžale; Ivan Tratar, Hrastovica 11, 68230 Mokronog.

Pravilen in natančen naslov nam sporočite na naslov: ZPS TITOV ZAVODI LITOSTROJ, Center za samoupravljanje, DPO in informiranje, Djakovičeva 36, ali po telefonu na številko (061) 556-021 ali 558-341, interna 13-71. Obenem pa sporočite svoj naslov ali spremembo tudi referentu za zaposlovanje na številko (061) 558-341, interna 13-16.

gpm

Razpis 27. zimskih iger Litostroja »Sorica '89«

— Tekmovanje bo 18. 3. 1989

— Tekmovalni disciplini:

- Veleslalom
- Smučarski skoki

Tekmovanje bo posamezno po starostnih skupinah, kombinacija po starostnih skupinah in ekipno po TOZD/DS. Tekmujejo lahko vsi člani sindikata Litostroj.

- VELESLALOM

a) moški:

- I. skupina: starost 29 let in manj (roj. 1959 in mlajši)
- II. skupina: starost 30 do 39 let (roj. 1949—1958)
- III. skupina: starost od 40 do 49 let (1939—1948)
- IV. skupina: starost 50 let in več (1938 in starejši)

b) ženske:

- V. skupina: starost 29 let in manj (roj. 1959 in mlajše)
- VI. skupina: starost od 30 do 39 let (roj. 1949 do 1958)
- VII. skupina: starost 40 in več let (roj. 1948 in starejše)

- SKOKI

Moški:

- I. skupina: starost 29 let in manj (roj. 1959 in mlajši)
- II. skupina: starost 30 do 39 let (roj. 1949 do 1958)

Prijavnice sprejemajo predsedniki komisij za šport in rekreacijo v TOZD/DS in jih do petka 10. 3. 1989 dostavijo v tajništvo sindikata DO.

Informacije:

Po telefonu: Janez Šmon — 1373
Lojze Rupnik — 3040
Marjan Mrak — 1746
Mila Tominc — 3040

Prijavnice dobite pri predsednikih komisij za šport.